

Ekonomi ve İhracat Verileri Bülteni

Mayıs 2023



immib

İstanbul Maden ve Metaller
İhracatçı Birlikleri

İçerik

Küresel Ekonomi ve Ticaret	1
Türkiye Ekonomisi ve Dış Ticareti	6
Küresel Emtia Fiyatları	22
Birleşik Krallık Ticaret Anlaşmaları	30
Emisyon Ticaret Sistemleri	34
Net Sıfır Emisyon Sektörlerindeki Gelişmeler	41

Bu rapor güvenilir olduğuna inanılan kamuya açık kaynaklardan elde edilen veriler kullanılarak yalnızca bilgilendirme amacıyla hazırlanmış olup herhangi bir yatırım tavsiyesi olarak yorumlanmamalıdır. Bu raporda yer alan görüş ve değerlendirmeler İstanbul Maden ve Metaller İhracatçı Birlikleri Genel Sekreterliğinin kurumsal yaklaşımını yansıtmamaktadır. İstanbul Maden ve Metaller İhracatçı Birlikleri Genel Sekreterliği bu raporda yer alan görüş, değerlendirme ve bilgilerin doğru, değişmez ve eksiksiz olması konusunda herhangi bir şekilde garanti vermemektedir. İstanbul Maden ve Metaller İhracatçı Birlikleri Genel Sekreterliği bu raporda yer alan bilgilerde herhangi bir bildirimde bulunmaksızın değişiklik yapma hakkına sahiptir. Bu rapor ve içindeki bilgilerin kullanılması nedeniyle oluşabilecek doğrudan veya dolaylı zararlardan İstanbul Maden ve Metaller İhracatçı Birlikleri Genel Sekreterliği sorumluluk kabul etmemektedir.

Küresel Ekonomi ve Ticaret

Dünya Ekonomisi

Uluslararası Para Fonu (IMF) ve Dünya Bankası organizasyonunda her yıl birçok ülkeden bakanların, merkez bankası başkanlarının, kamu sektöründen temsilcilerin, özel sektörden üst düzey yöneticilerin ve akademisyenlerin katılımları ile küresel ekonomiye ilişkin gelişmelerin ele alındığı “Bahar Toplantıları” (Spring Meetings)¹ organizasyonu düzenlenmektedir. 2023 yılında 10-16 Nisan günleri arasında ABD'nin Washington şehrinde düzenlenen organizasyonda öne çıkan görüşler ve konular özet başlıklar halinde aşağıda sunulmaktadır.

Yavaş Küresel Toparlanma Gelişmekte Olan Ülkeler İçin Zorluk Oluşturuyor

Uluslararası Para Fonu (IMF) Başkanı Kristalina Georgieva, yüksek faiz oranlarına hızlı geçişin finansal kırılganlıkları ortaya çıkarması nedeniyle küresel ekonomide güçlü bir toparlanmanın zor olduğunu belirtti. Küresel ekonominin önümüzdeki beş yıl boyunca öngörülen yavaş büyüme hızının, özellikle gelir seviyesi düşük ülkeler için zorluklar oluşturabileceğinin altını çizdi.

Yapılan değerlendirmelerde yükselen piyasa ekonomilerinin nispeten güçlü bir büyüme kaydetmesi beklenirken, diğer gelişmekte olan ekonomiler için ise görünümün daha zayıf olduğu ifade edilmektedir. Büyüme beklentilerindeki bu ayrışmanın, düşük gelirli ülkelerdeki kişi başına ortalama gelirin orta gelirli ülkelere yaklaşılabilecek kadar hızlı artmayacağı anlamı taşıdığı belirtilmektedir. Sermayenin gelişmekte olan ekonomilerden uzaklaştığı ve bu ülkelerdeki küçük işletmelerin büyümek için ihtiyaç duydukları yatırıma erişemedikleri de gündemde öne çıkan diğer bir husustur. Bu durumun yüksek gıda ve gübre fiyatlarıyla birlikte gelir farklılaşmasını körüklediği, aynı zamanda küresel eşitsizlik ve kırılganlığı arttırdığı ifade edilmektedir.

Ayrıca IMF Başkanı Kristalina Georgieva, 2023 yılının başlarındaki geçici istikrar işaretlerinin azalması ve görünümün giderek daha riskli hale gelmesi nedeniyle küresel ekonominin yine son derece belirsizlik içeren bir dönemde olduğunu söyledi. Aynı zamanda ülkeler arasında bölünmelerin derinleşmesi, durumu daha da kötüleştirmektedir. Dünya ekonomisi son üç yılda yaşanan çok yönlü şoklara karşı oldukça dirençli olduğunu kanıtladı. Ancak zayıf büyüme ve yapışkan enflasyon kombinasyonunun üstesinden henüz gelinemedi. IMF Başkanı'na göre ortak öncelikler arasında fiyat istikrarının yeniden sağlanması, finansal istikrarın korunması, yapısal dönüşümlerin ilerletilmesi, ülkeler arasındaki bölünmelerle mücadele edilmesi ve kırılgan ekonomiye sahip ülkelerle dayanışma gösterilmesi yer almaktadır.

¹ Dünya Bankası, Spring Meetings [↗](#)

Küresel Toparlanma Hızı Yavaşlıyor

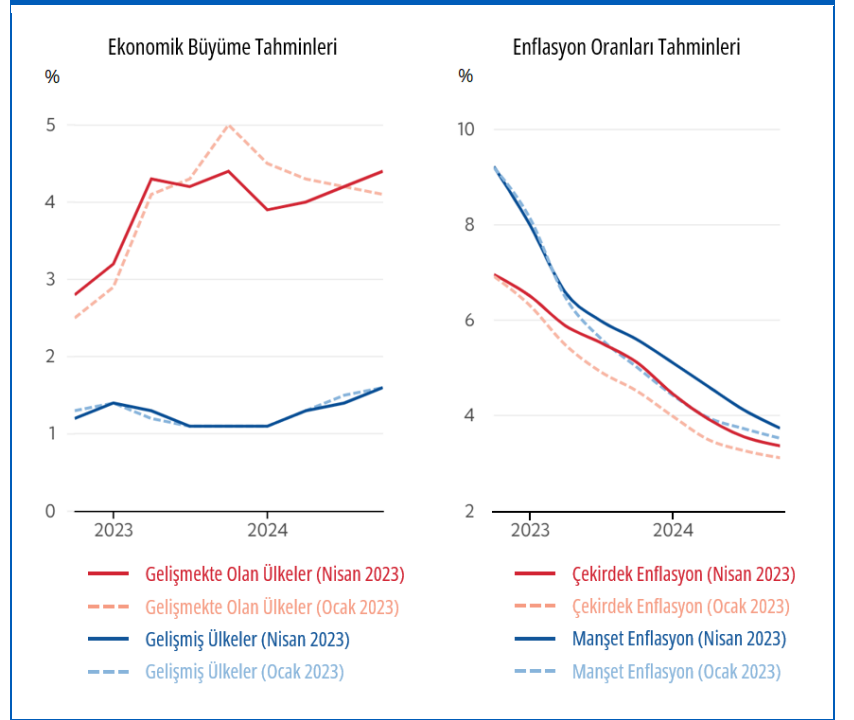
IMF'nin son Dünya Ekonomik Görünüm raporuna göre küresel ekonomideki kademeli toparlanma devam ederken, ekonomik büyümenin 2023 yılında tarihi düşük seviyelere indikten sonra kademli olarak bir artış göstereceği öngörülmektedir.

IMF Baş Ekonomisti Pierre-Olivier Gourinchas tarafından kaleme alınan bir blog yazısında², küresel çapta enflasyon oranlarında yaşanan düşüşün beklenenden daha yavaş olduğu belirtilmiştir. Küresel büyümedeki yavaşlamanın özellikle gelişmiş ülkelerde daha belirgin olduğuna dikkat çekmektedir.

Küresel Finans Sistemi Yüksek Enflasyon ve Faiz Oranlarının Baskısı Altında

IMF'nin son Küresel Finansal İstikrar Raporu'na göre, yıllarca süren düşük faizlerin ardından para politikasının hızla sıkılaştırılması çeşitli zorlukları ortaya çıkardı. IMF mali danışmanı Tobias Adrian'ın bir blogda kaleme aldığı yazısına göre, ABD'deki Silicon Valley Bank ve Signature Bank'ın iflasları ve İsviçre'deki Credit Suisse'in rakibi UBS tarafından hükümet destekli satın alınması piyasa güvenini sarstı ve yetkililerin önemli acil durum müdahalelerini tetikledi. Faiz oranlarının hızla yükselmesi banka ve banka dışı finansal araçlara yönelik riskleri artırdı. Tarihsel olarak, merkez bankalarının bu tür güçlü faiz artışlarını genellikle finansal sistemdeki kırılmaları ortaya çıkaran baskıların takip ettiği ifade edilmektedir.

IMF Küresel Büyüme ve Enflasyon Tahminleri



Kaynak: IMF

Diğer yandan bahse konu raporunun direktör yardımcısı ve başkanı Fabio Natalucci, jeopolitik gerilimlerin neden olduğu finansal parçalanmanın finansal istikrar üzerinde önemli etkilerinin olabileceğini belirtti. Küresel finans krizinden sonra uygulamaya konulan düzenleyici değişikliklerin finansal sistemi daha dayanıklı hale getirdiğini, ancak son olayların daha fazla sistemik baskının oluşabileceğinin habercisi olduğunu ifade etti.

Bankalar 2008 Yılına Kıyasla Daha Güçlü, Ancak Banka Dışı Riskler Göz Ardı Edilmemeli

İngiltere Merkez Bankası Başkanı Andrew Bailey, finans sektöründe son dönemde yaşanan strese rağmen küresel bankacılık sisteminin büyük bir krizin eşiğinde olmadığını söyledi. Bailey, bankaların bugün 2007-2008 yıllarına kıyasla çok daha güçlü bir konumda olduğunu ve düzenleyicilerin istikrarsızlıkla mücadele etmek için daha fazla araca sahip olduğunu belirterek, sistemik bir finansal krizin başladığını düşünmediğini açıkladı. Diğer taraftan Bailey, yetkililerin Mart ayından bu yana iflas eden üç ABD kredi kuruluşundan biri olan Silicon Valley Bank'tan mevduat sahiplerinin paralarını çekme hızından ders alınması gerektiğini vurgulayarak, piyasalara güven vermek için iletişimin önemli olduğunun altını çizdi.

² IMF, Global Economic Recovery Endures but the Road Is Getting Rocky

Ayrıca kripto varlıklar ve para piyasası fonları da dahil olmak üzere banka dışı sektörden gelen risklerin de göz ardı edilmemesi gerektiği ifade edilmektedir.

Jeopolitik Riskler ve Korumacılık Ekonomik Görünümü Olumsuz Etkiliyor

Uzmanlar dünya ekonomisinin önümüzdeki bir yıl içinde daha iyi durumda olacağı konusunda genel olarak hemfikir olmakla birlikte jeopolitik ayrışmadan kaynaklanan riskler konusunda ise endişelerini ortaya koymaktadırlar. IMF Başkanı Kristalina Georgieva, dünya ekonomisinin tekrarlanan şoklar karşısında dirençli olduğunu kanıtladığını, ancak önümüzdeki beş yıl için öngörülen ortalama %3'lük küresel ekonomik büyümenin oldukça düşük olduğunu ve çekirdek enflasyonun hala çok yüksek olduğunu ifade etti. Jeopolitik gerilimlerin ve ülkeler arasındaki ayrışmanın küresel büyümeyi tehdit ettiği özellikle belirtilmektedir.

Finans profesörü Raghuram Rajan, güvenlik kaygılarının "her türlü korumacılığın bahanesi" haline geldiğini belirtmektedir. Fas Maliye Bakanı Nadia Fettah ise ülkeler arasındaki ayrışmanın, uluslararası işbirliğini destekleyen ülkeler için bir endişe kaynağı olduğunu söylemektedir. Ayrışmanın Afrika ekonomileri ve büyümenin itici gücü olan gelişmekte olan piyasalar için bir risk olduğu ifade edilmektedir. Polonya Başbakanı Mateusz Morawiecki ise, Rusya'nın Ukrayna'yı işgali ve diğer jeopolitik etkenler nedeniyle yerleşik ekonomik modellerin ve üretim zincirlerinin yeniden değerlendirilmesi gerektirdiğini ifade etti. Orta ve Doğu Avrupa ülkelerinin "friend-shoring"³ akımından faydalanabileceğinin altını çizdi.

Bölgesel Görünüm: Asya ve Pasifik

IMF uzmanları tarafından yapılan değerlendirmelerde, Asya bölgesi küresel ekonomi için zorlu geçen bu dönemde önemli bir güç olarak ortaya çıkarken, Çin'in yeniden açılması ekonomiye yeni bir ivme sağlayacaktır. Asya ve Pasifik bölgesinin bu yıl küresel büyümeye %70'ten fazla katkıda bulunacağı tahmin edilirken, enflasyon, borç ve finansal kırılganlıklar nedeniyle bölge ülkelerinin hala ekonomik zorluklarla karşı karşıya olduğu belirtilmektedir. IMF analizlerine göre Asya bölgesindeki ekonomik büyümenin 2023 yılında, büyük ölçüde Çin'in yeniden açılmasının etkisiyle %4,6 seviyesine yükseleceği öngörülmektedir.

Bölgesel Görünüm: Avrupa

IMF uzmanlarının analizlerine göre Avrupa bölgesi önceki beklentilerin aksine ağır bir resesyon tehdidinden kurtulmuş durumdadır. Ancak ekonomik toparlanmayı sürdürmek, enflasyonun üstesinden gelmek ve mali istikrarı korumak gibi çeşitli zorluklar bölge ülkeleri üzerinde baskı oluşturmaktadır. Yapılan tahminlerde Avrupa'nın gelişmiş ekonomilerinin bu yıl sadece %0.7 oranında büyüyeceğini tahmin edilmektedir. Rusya, Ukrayna, Belarus ve Türkiye hariç diğer gelişmekte olan ekonomilerde ise büyümenin %1,1'e gerileyeceği belirtilmektedir. Hükümetlerin enflasyonla mücadele etmek ve tükenen mali rezervleri yenilemek için daha çok çaba harcanması gerektiği ifade edilmektedir.

Bölgesel Görünüm: Orta Doğu ve Orta Asya

Sıkılaştıran makroekonomik politikalar, OPEC'in üretim kesintileri ve küresel finansal koşullardaki kötüleşme nedeniyle Orta Doğu ve Kuzey Afrika'daki ekonomik büyümenin bu yıl %3,1'e düşmesi öngörülmektedir. Orta Asya ve Kafkasya'daki büyümenin de yavaşlayarak %4,2'ye gerilemesi beklenmektedir. Son dönemde mali piyasalarda yaşanan istikrarsızlığın bölge bankaları üzerindeki etkisinin sınırlı olduğu vurgulanmaktadır.

³ Frienshoring kavramsal ve gelişimsel olarak Nisan 2023 bültenimizde ele alınmış olup [link](#)'ten ulaşılabilir.

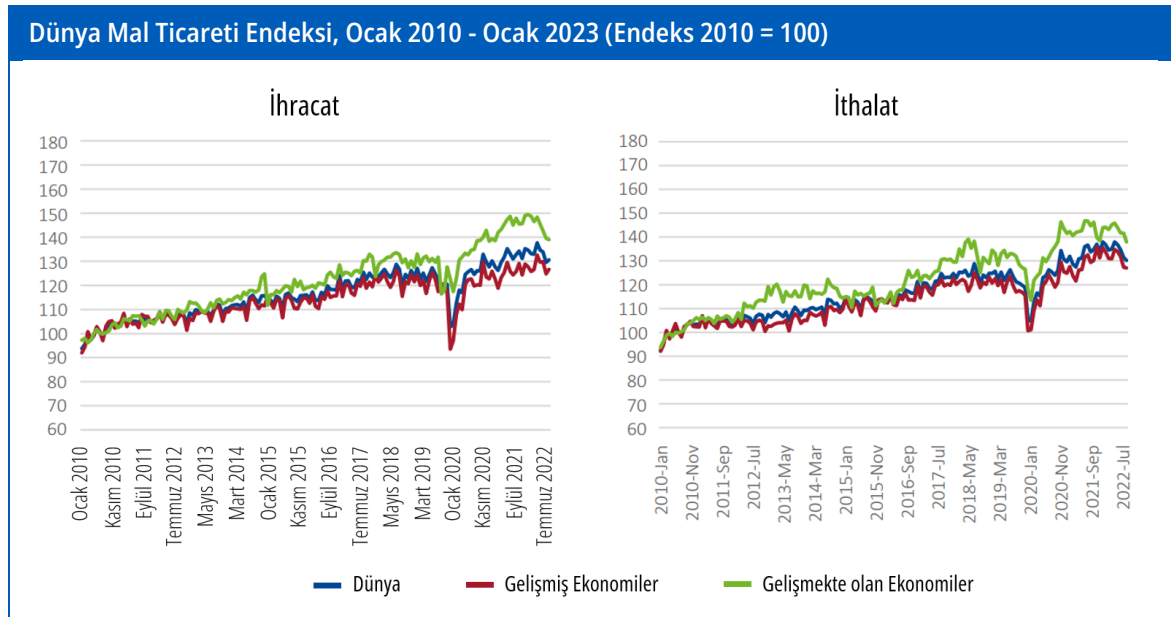
Küresel Ticaret

2023 Yılıın Kalan Döneminde Küresel Ticaretin Kademeli Olarak Toparlanması Bekleniyor

UNCTAD tarafından Nisan ayında yayınlanan Ticaret ve Kalkınma Raporu'nda⁴ (Trade and Development Report) 2022 yılında küresel mal ticaretinde miktar bazında artışın yaklaşık %2,7 civarında olduğu belirtilmektedir. 2021 yılında %9,4 gibi oldukça yüksek seviyede gerçekleşen küresel ticaret artış oranının baz etkisinden kaynaklandığı ve bu artış trendinin uzun süreli olmadığı vurgulanmaktadır. Özellikle 2022 yılının son çeyreğinde küresel ticarete miktar bazında yaklaşık %2, değer bazında yaklaşık %4 düşüş yaşanmıştır. Bu düşüşün önemli sebeplerinden biri dünya genelinde emtia fiyatlarında yaşanan gerilemedir. İlgili dönemde Çin'de Covid-19 salgını kapsamında alınan önlemlerin ekonomik etkileri de kısmi olarak bu düşüşte pay sahibi olmuştur. Diğer yandan üretici ve distribütörler 2020-2021 yılları arasında tedarik zincirleri sorunlarından kaynaklı olarak stoklarında biriken malları azaltma çabasına girmişlerdir. Raporla 2022 yılının son çeyreğinde küresel ticarete yaşanan düşüşün, 2001, 2008 ve 2020 yıllarındaki ekonomik durgunluk sonrası küresel ticarete yaşanan gerilemeden daha sert olduğunun altı çizilmektedir.

2023 yılının kalan döneminde küresel ticaretin kademeli olarak toparlanması beklenmektedir. Bu durumu etkileyen faktörler olarak stoklardaki normalleşme ve Çin ekonomisindeki toparlanma öne çıkmaktadır. Küresel tedarik zincirlerinde de genel durumun salgın öncesi normal seviyelere dönmekte olduğu görülmektedir. Bu gelişmelerin ılımlı da olsa küresel ticareti olumlu etkilemesi beklenmektedir.

Diğer taraftan önümüzdeki dönemde uluslararası ticareti olumsuz etkilemesi öngörülen çeşitli gelişmeler de bulunmaktadır. Dünya genelinde ekonomik faaliyetlerde yaşanan yavaşlamanın dış talebi ve dolayısıyla uluslararası ticareti olumsuz etkilemesinin kaçınılmaz olduğu belirtilmektedir. Ayrıca sıkılaştırılan finansal şartların ticaret alanındaki yatırımları olumsuz etkileyeceği tahmin edilmektedir. Günümüzde dünyanın en büyük ekonomileri konumunda bulunan ABD, Çin ve AB arasında ticaret alanında yaşanan anlaşmazlıklar da negatif etki oluşturmaktadır.



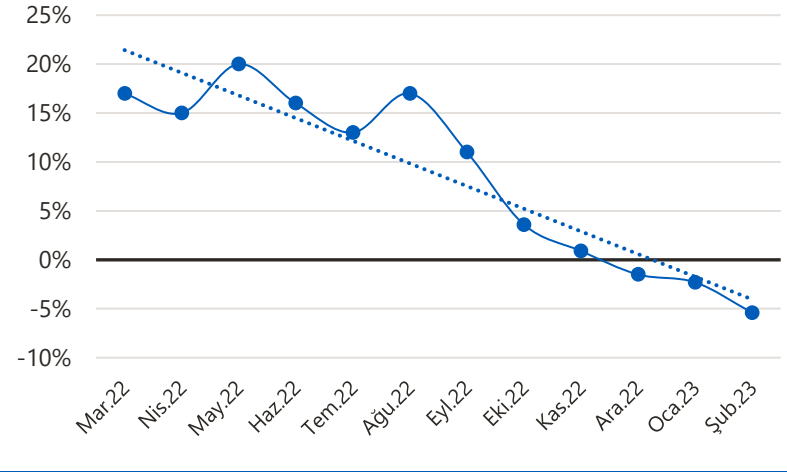
Kaynak: UNCTAD

⁴ UNCTAD Trade and Development Report Nisan 2023 [↗](#)

2023 yılı Şubat ayında uluslararası ticaret bir önceki yılın aynı ayına göre %5,4 düştü

Uluslararası Ticaret Merkezi (International Trade Center - ITC) güncel verilerine göre 2023 yılı Şubat ayında küresel ticaret bir önceki yılın aynı ayına göre %5,4 düşmüştür. Bu dönemde gelişmiş ülkeler grubunun ihracatında azalış oranı %1,5 olarak gerçekleşirken, gelişmekte olan ülkelerin ihracatı %10,0 oranında azalmıştır. En az gelişmiş ülkelerin ihracatı ise bu dönemde %16,0 oranında düşüş kaydetmiştir⁵.

Küresel Ticaretin Bir Önceki Yıla Göre Aylık Değişim Oranları



Kaynak: ITC

Not: Veriler ilerleyen dönemde güncellenebilmektedir.

Şubat ayında Amerika ve Pasifik bölgeleri ihracatı artarken Avrupa, Asya ve Afrika ihracatı düştü

Küresel çapta ihracat bölgeler açısından incelendiğinde bir önceki yıla göre Şubat ayında en fazla ihracat artışı %6,4 oranı ile Pasifik bölgesinde gerçekleşmiştir. Kuzey-Orta-Güney Amerika bölgesindeki ihracat artışı %4,9 olmuştur. Afrika bölgesindeki ihracat %17,0 oranında azalırken, Asya ihracatında azalış oranı %12,0 olarak gerçekleşmiştir. Şubat ayında Avrupa bölgesinin ihracatında %1,3'lük düşüş yaşanmıştır.

Asya ve Afrika bölgeleri ithalatı artarken Amerika, Avrupa ve Pasifik bölgeleri ithalatı azaldı

2023 yılı Şubat ayında bir önceki yılın aynı ayına göre en fazla ithalat artışı yaşanan bölge %2,4 ile Asya bölgesi olmuştur. Afrika bölgesinin ithalatındaki artış oranı ise %1,6 olmuştur. Amerika bölgesinin ithalatı bu dönemde %3,0 oranında azalırken, Avrupa bölgesindeki ülkelerin gerçekleştirdikleri ithalat %2,1 oranında azalmıştır. Pasifik bölgesindeki ithalat ise %1,7 oranında düşmüştür.

En yüksek artış oranı otomotiv sektöründe gerçekleşti

Ürün gruplarına göre incelendiğinde, 2023 yılı Şubat ayında bir önceki yılın aynı ayına göre uluslararası ticaret alanında en fazla artış otomotiv sektöründe gerçekleşmiştir. Otomotiv sektörü ihracatı bu dönemde %11 artışla 121 milyar \$'a ulaşmıştır. Hububat sektörü dış ticareti Şubat ayında %10 artış ile 7,6 milyar \$'a yükselmiştir. Diğer önde gelen sektörlerdeki ihracat incelendiğinde, mücevher ihracatı %11 azalışla 17 milyar \$, elektronik cihazlar %15 düşüşle 149 milyar \$, kimyasallar %9,3 düşüşle 125 milyar \$, mineral yakıtlar %3,6 azalışla 200 milyar \$, metal ürünler ihracatı %12 azalışla 22 milyar \$ olarak gerçekleşmiştir.

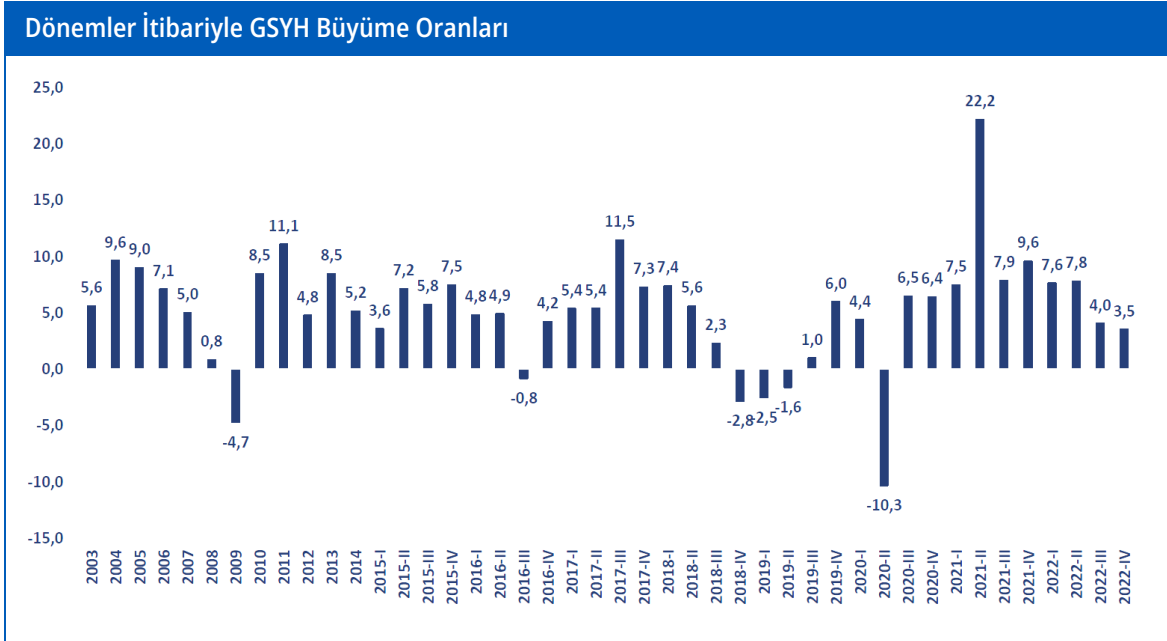
⁵ ITC, *The Global State of Trade* [↗](#)

Türkiye Ekonomisi ve Dış Ticareti

Türkiye Ekonomisi

Türkiye ekonomisi 2022 yılında %5,6 büyüdü

Türkiye'nin gayrisafi yurt içi hasılası (GSYH) 2022 yılında %5,6 oranında artarak yaklaşık 905,5 milyar \$'a yükselmiştir⁶. 2022 yılında kişi başına GSYH 10.655 \$'a yükselmiştir. 2022 yılının ilk çeyreğinde Türkiye ekonomisi bir önceki yılın aynı dönemine göre %7,6 oranında büyürken, ikinci çeyreğinde büyüme oranı %7,8'e yükselmiştir. Üçüncü çeyrekte %4,0 oranında büyüyen ekonomi yılın son çeyreğinde ise %3,5 oranında büyüme kaydetmiştir.



Kaynak: Ticaret Bakanlığı

⁶ TÜİK, Dönemsel Gayrisafi Yurt İçi Hasıla

Sanayi Üretim Endeksi Mart ayında %0,1 azaldı

Ekonominin sanayi kesiminde meydana gelen gelişmelerin kısa dönemde olumlu veya olumsuz etkilerinin ölçülebilmesi için "Sanayi Üretim Endeksi" hesaplanmaktadır. Sanayi Üretim Endeksi 2023 yılı Mart ayında yıllık bazda %0,1 oranında azalırken, aylık bazda %5,5 oranında artmıştır. TÜİK verilene göre Mart ayında madencilik ve taş ocaklığı sektörü endeksi bir önceki yılın aynı ayına göre %10,4 azalmıştır. İmalat sanayi sektörü endeksi %1,4 artmış, elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtım sektörü endeksi ise %7,8 azalmıştır⁷.

İmalat Sanayi Kapasite Kullanım Oranı Nisan ayında %75,4 oldu

2023 yılı Nisan ayında, imalat sanayi genelinde mevsimsel etkilerden arındırılmamış Kapasite Kullanım Oranı (KKO), bir önceki aya göre 1,9 puan artarak yüzde 75,4 seviyesinde gerçekleşmiştir. Mevsimsel etkilerden arındırılmış Kapasite Kullanım Oranı (KKO-MA) ise, bir önceki aya göre 1,4 puan artarak yüzde 75,6 olmuştur. TCMB verilerine göre Nisan ayında kapasite kullanım oranı yatırım mallarında bir önceki aya göre 0,5 puan artışla 79,1'e ulaşmıştır. Ara mallarda ise 1,7 puan artışla 74,4'e düşmüştür. Tüketim mallarında 1,5 puan artışla 73,2'ye yükselirken, dayanıklı tüketim mallarında 0,2 puan artarak 71,9'a çıkmıştır. Dayanaksız tüketim mallarında ise 1,7 puan yükselerek 73,4 seviyesinde gerçekleşmiştir⁸.

Türkiye'nin Temel Ekonomik Göstergeleri							
Göstergeler	2020	2021	2022	2023 Oca.	2023 Şub.	2023 Mart	2023 Nisan
GSYH Değişim ¹ (%)	1,9	11,4	5,6	-	-	-	-
GSYH (milyar \$)	717	807	906	-	-	-	-
Sanayi Üretim Endeksi Yıllık Değişim ²	1,6	17,5	5,7	4,6	-8,2	-	-
İmalat Sanayi Kapasite Kullanım Oranı (%)	71,9	76,6	77,2	75,3	75,2	73,5	75,4
İşsizlik Oranı (%)	13,1	12,0	10,5	10,3	10,7	-	-
Cari İşlemler Dengesi (milyar \$)	-31,9	-7,2	-48,8	-10,0	8,8	-	-
Cari İşlemler Dengesi / GSYH Oranı (%)	-4,4	-0,9	-5,4	-	-	-	-
Dış Ticaret Dengesi (milyar \$)	-49,9	-46,2	-109,5	-14,2	-12,2	-8,6	-8,8
İhracat (FOB, milyar \$)	169,6	225,2	254,2	19,4	18,6	23,6	19,3
İthalat (CIF, milyar \$)	219,5	271,4	363,7	33,6	30,8	32,2	28,2
Bütçe Dengesi / GSYH Oranı (%)	-3,5	-2,8	-0,9	-	-	-	-
TÜFE ³ Oranı (%)	14,60	36,08	64,27	57,68	55,18	50,51	43,68

Kaynak: Hazine Bakanlığı, Ticaret Bakanlığı, TÜİK, TCMB

¹GSYH (Yıllık Reel Yüzde Değişim)

²Takvim Etkisinden Arındırılmış Sanayi Üretim Endeksi (2015=100, Yıllık Yüzde Değişim)

³TÜFE Dönem sonu yıllık yüzde değişim

Not: 2022 yılına ilişkin veriler geçici olup ilerleyen dönemde bu veriler ilgili kuruluşlar tarafından revize edilebilmektedir.

⁷ TÜİK, [Sanayi Üretim Endeksi](#)

⁸ TCMB, [İmalat Sanayi Kapasite Kullanım Oranı](#)

İşsizlik Şubat ayında %10,0 olarak gerçekleşti

Mevsim etkilerinden arındırılmış işsizlik oranı 2023 yılı Şubat ayında bir önceki aya göre 0,3 puan artarak %10,0 seviyesinde gerçekleşmiştir. İstihdam edilenlerin sayısı 2023 yılı Şubat ayında bir önceki aya göre 361 bin kişi azalarak 31 milyon 460 bin kişi, istihdam oranı ise 0,6 puan azalarak %48,2 olmuştur. Bu dönemde işgücü 295 bin kişi azalarak 34 milyon 975 bin kişi, işgücüne katılma oranı ise 0,5 puanlık azalış ile %53,6 olarak gerçekleşmiştir⁹.

Şubat 2023 döneminde Cari İşlemler Açığı yaklaşık 8,8 milyar \$ oldu

TCMB verilerine göre, şubat ayında cari işlemler hesabı 8,8 milyar \$ açık kaydetmiştir. Altın ve enerji hariç cari işlemler hesabı ise 834 milyon \$ fazla vermiştir. Ödemeler dengesi tanımlı dış ticaret açığı 10,4 milyar \$ olarak gerçekleşmiştir. Hizmetler dengesi kaynaklı girişler 2,3 milyar \$ seviyesinde gerçekleşmiştir. Söz konusu kalem altında seyahat kaleminden kaynaklanan net gelirler ise 1,7 milyar \$ olmuştur¹⁰.

Tüketici fiyat endeksi Nisan ayında yıllık %43,68 oldu

TÜİK verilerine göre tüketici fiyat endeksi, 2023 yılı Şubat ayında bir önceki aya göre %2,39, bir önceki yılın Aralık ayına göre %15,21, bir önceki yılın aynı ayına göre %43,68 ve on iki aylık ortalamalara göre %67,20 olarak gerçekleşmiştir¹¹. Şubat ayında bir önceki yılın aynı ayına göre en az artış gösteren ana grup %13,82 ile giyim ve ayakkabı olurken, buna karşılık, bir önceki yılın aynı ayına göre artışın en yüksek olduğu ana grup ise %66,62 ile sağlık olmuştur. Yurt içi üretici fiyat endeksi ise 2023 yılı Nisan ayında bir önceki aya göre %0,81, bir önceki yılın Aralık ayına göre %7,11, bir önceki yılın aynı ayına göre %52,11 ve on iki aylık ortalamalara göre %105,5 artış göstermiştir¹². Yıllık en düşük artış; %-1,05 ile kök ve rafine petrol ürünleri, %13,47 ile ham petrol ve doğalgaz, %14,24 ana metaller alt sektörlerinde gerçekleşmiştir. Buna karşılık diğer madencilik ve taş ocaklığı ürünleri %116,52, içecekler %113,06, temel ve eczacılık ürünleri ve müstahzarları %93,61 ile endekslerin en fazla arttığı alt sektörler olmuştur.

Türkiye'nin PMI değeri 2023 yılı Nisan ayında 51,5 oldu

Satınalma Yöneticileri Endeksleri (Purchasing Managers' Indices - PMI), ekonomik faaliyet koşullarının ölçümü açısından yakından takip edilen göstergeler arasında yer almaktadır. PMI'lar ekonomik koşullara ilişkin önemli bir öncü göstergedir. PMI'ların 50'den büyük olması önceki aya kıyasla bir artış olduğu anlamını taşıırken, 50'den küçük olması ise önceki aya göre düşüş olarak değerlendirilmektedir. Bu kapsamda PMI Endeksleri ilgili ekonomi ve sektörün faaliyet koşullarındaki değişimin yönünü göstermektedir. 2023 yılı Nisan ayında Türkiye'nin PMI değeri 51,5 olarak kayda geçmiştir¹³.

⁹ TÜİK, *İşgücü İstatistikleri* [↗](#)

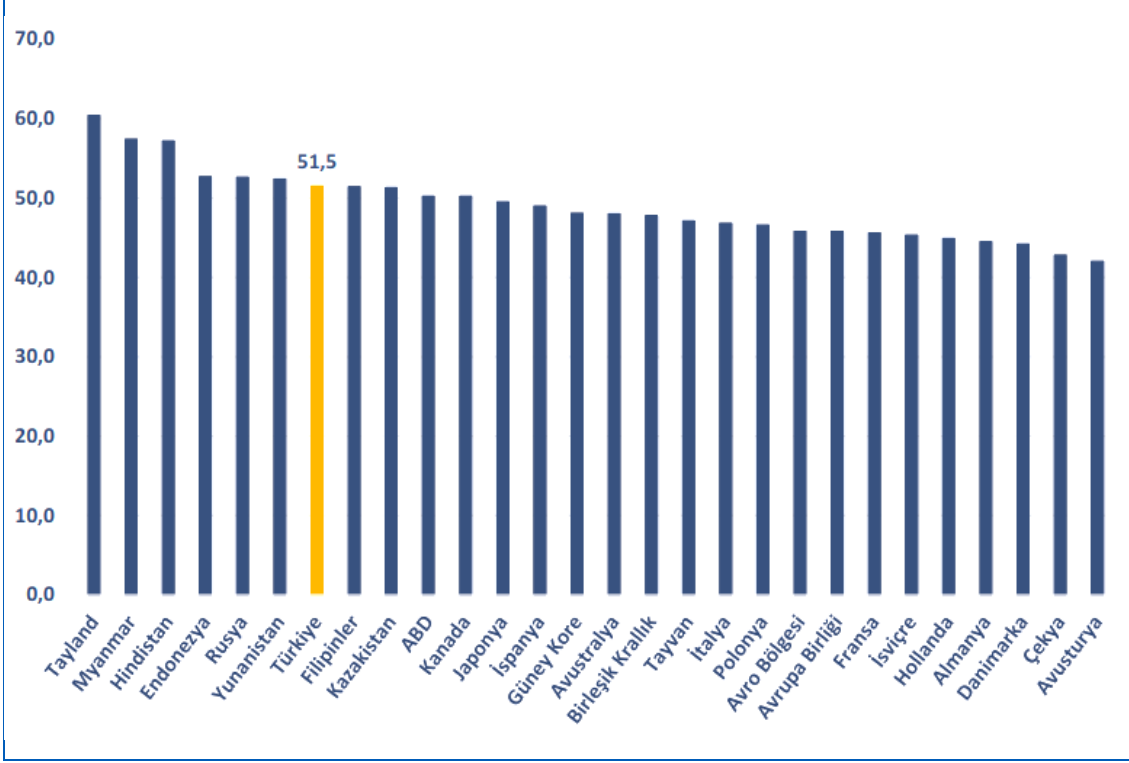
¹⁰ TCMB, *Ödemeler Dengesi İstatistikleri* [↗](#)

¹¹ TÜİK, *Tüketici Fiyat Endeksi* [↗](#)

¹² TÜİK, *Yurt İçi Üretici Fiyat Endeksi* [↗](#)

¹³ Ticaret Bakanlığı, *Ekonomik Görünüm* [↗](#)

İmalat Sanayi Satın Alma Yöneticileri Endeksi (PMI) Nisan 2023

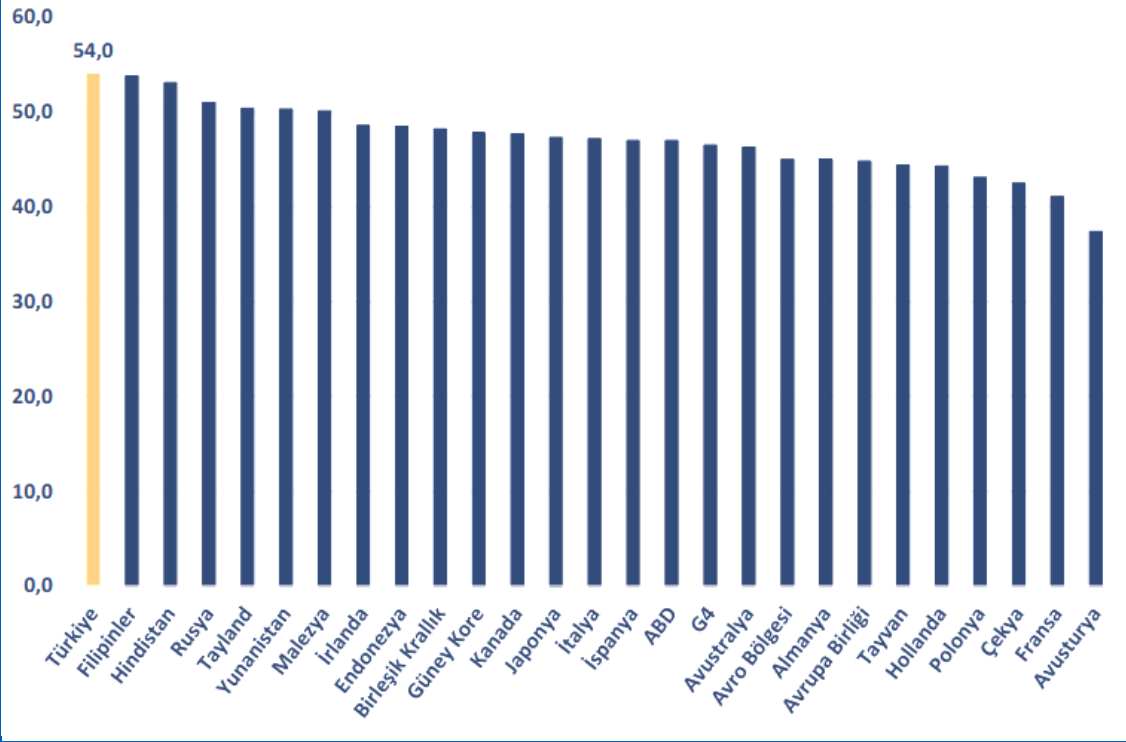


Kaynak: Ticaret Bakanlığı, S&P Global

Nisan ayında Türkiye'nin Yeni İhracat Siparişleri Endeksi değeri 54,0 oldu

Satınalma yöneticileri ile yapılan görüşme ve anketlerden elde edilen veriler analiz edilerek hazırlanan "Yeni İhracat Siparişleri Endeksi" mal ve hizmet sektörlerindeki yurt dışı talebi ölçen bir göstergedir. Bu sayede ülke ve sektör bazında ihracat talebinde zaman içinde meydana gelen değişimler takip edilebilmektedir. Endeks değerinin 50'nin altında olması talepteki düşüşü, 50'nin üstünde olması talepteki artışı ifade ederken, 50 değeri bir değişimin olmadığını göstermektedir. Yeni İhracat Siparişleri Endeksi değeri 2023 yılı Nisan ayında 54,0 olarak gerçekleşmiştir.

Yeni İhracat Siparişleri Endeksi Nisan 2023



Kaynak: Ticaret Bakanlığı

28 Nisan 2023 tarihi itibarıyla ticari kredi hacmi 6,94 trilyon TL'ye ulaştı

BDDK tarafından 28 Nisan 2023 tarihinde yayınlanan haftalık bankacılık sektörü verilerine göre ticari kredi hacmi 6,94 trilyon TL'ye ulaşmıştır¹⁴.

Krediler			
Sektör / Krediler (28 Nisan 2023 Cuma) (Milyon TL)	TL Cinsinden	Yabancı Para Cinsinden	Toplam
Toplam Krediler	6.334.597	2.554.418	8.889.016
Tüketici Kredileri ve Bireysel Kredi Kartları	1.948.731	1.689	1.950.421
Ticari ve Diğer Krediler	4.385.865	2.552.728	6.938.594
Taksitli Tic. Krd. ve Kurumsal Kredi Kartları	1.086.407	303.963	1.390.370
KOBİ Kredileri	2.260.606	272.556	2.533.162

Kaynak: BDDK

¹⁴ BDDK, [Haftalık Bankacılık Sektörü Verileri](#)

Türkiye Dış Ticareti

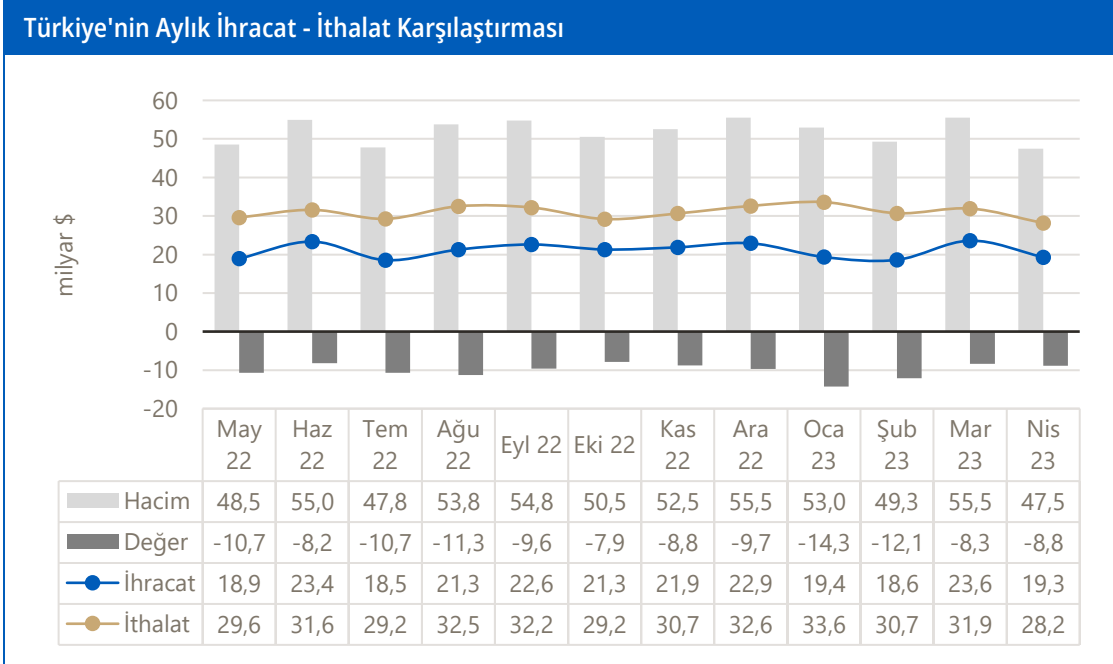
Nisan ayında ihracat %17,2 azalışla 19,3 milyar \$ oldu

2023 yılının Nisan ayında Türkiye ihracatı %17,2 azalışla 19,3 milyar \$ olarak gerçekleşmiştir. Bu dönemde toplam ithalat %4,5 azalışla 28,2 milyar \$'a yükselmiştir. Dış ticaret hacmi ise %10,1 azalışla 47,5 milyar \$'a ulaşmıştır. İlgili ayda ihracatın ithalatı karşılama oranı %68,59 olarak gerçekleşmiştir. Ocak-Nisan 2023 döneminde ise Türkiye ihracatı %3 azalışla 80,9 milyar \$ olarak gerçekleşmiştir. İthalat ise %7,2 artışla 124,4 milyar \$'a ulaşmıştır. Bu dönemde dış ticaret hacmi %2,9 artışla 205,3 milyar \$ olmuştur¹⁵. İthalatın ihracatı karşılama oranı %65 olarak gerçekleşmiştir. Son 12 aylık ihracat 251,7 milyar \$'a ulaşmıştır.

Türkiye Dış Ticareti				
	Nisan 2023	Değ. (%)	Ocak-Nisan 2023	Değ. (%)
İhracat (milyar \$)	19,3	-17,2	80,9	-3,0
İthalat (milyar \$)	28,2	-4,5	124,4	7,2
Dış Ticaret Hacmi (milyar \$)	47,5	-10,1	205,3	2,9
Dış Ticaret Dengesi (milyar \$)	-8,8	43,9	-43,5	33,2
İhracatın İthalatı Karşılama Oranı (%)	68,6	-	65,0	-

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

Son 12 aylık dönemde aylık ortalama ihracat 21 milyar \$, ortalama ithalat ise 31 milyar \$ olmuştur. Son 1 yılda en yüksek ihracat rakamına 23,6 milyar \$ ile 2023 yılı Mart ayında erişilmiştir. En düşük ihracat ise 18,5 milyar \$ ile 2022 yılı Temmuz ayında gerçekleşmiştir. En yüksek aylık ithalat 33,6 milyar \$ ile 2023 yılı Ocak ayında, en düşük ithalat ise 28,2 milyar \$ ile 2023 yılı Nisan ayında olmuştur.



Kaynak: Ticaret Bakanlığı

¹⁵ Ticaret Bakanlığı, Nisan Ayı Dış Ticaret İstatistikleri Tabloları

Nisan ayında en fazla ihracat yapılan ülke grubu 8,13 milyar \$ ile Avrupa Birliği oldu

Bölgesel bazda ülkemizin en büyük ticaret ortağı konumunda bulunan Avrupa Birliği ile ihracatımız 2023 yılı Nisan ayında geçen yıla göre %18,1 oranında azalarak 8,13 milyar \$ olarak gerçekleşti. Toplam ihracat içindeki payı ise %42,1 oldu. 2023 yılı Nisan ayında en fazla ihracat gerçekleştirilen ikinci bölge Yakın ve Orta Doğu olup, bu bölgeye gerçekleştirilen ihracat %15,5 oranında azalış ve %16,6 pay ile 3,21 milyar \$'a ulaşmıştır. İlgili dönemde Diğer Avrupa (AB Hariç) ülkeleri 3,14 milyar \$ ihracat, %11,3 artış ve %16,2 pay ile en fazla ihracat gerçekleştirilen 3. ülke grubu olmuştur.

Ülke Grupları İhracat Dağılımı							
Sıra	Ülke Grupları	Nisan 2023			Ocak-Nisan 2023		
		İhracat (milyon \$)	Değişim (%)	Pay (%)	İhracat (milyon \$)	Değişim (%)	Pay (%)
1	Avrupa Birliği	8.131	-18,1	42,1	34.036	-4,4	42,1
2	Yakın ve Orta Doğu	3.207	-15,5	16,6	13.679	-3,7	16,9
3	Diğer Avrupa (AB Hariç)	3.135	11,3	16,2	13.018	30,2	16,1
4	Diğer Asya	1.427	-11,8	7,4	5.919	2,9	7,3
5	Kuzey Amerika	1.273	-36,7	6,6	5.248	-19,7	6,5
6	Kuzey Afrika	1.013	-26,2	5,2	4.045	-25,0	5,0
7	Diğer Afrika	594	-38,8	3,1	2.388	-24,0	3,0
8	Orta Amerika ve Karayipler	261	5,8	1,4	845	-1,1	1,0
9	Güney Amerika	189	-35,1	1,0	779	-25,3	1,0
10	Avustralya ve Yeni Zelanda	64	-32,6	0,3	303	-17,0	0,4
	Diğerleri	22	-87,7	0,1	616	24,3	0,8
	Toplam	19.315	-17,2	100,0	80.874	-3,0	100,0

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

Nisan ayında en fazla ithalat yapılan ülke grubu 8,39 milyar \$ ile Avrupa Birliği

2023 yılının Nisan ayında Türkiye'nin toplamda en fazla ithalat gerçekleştirdiği ülke grubu Avrupa Birliği ülkeleri olmuştur. Avrupa Birliği ülke grubu ile ithalat Nisan ayında geçen yıla göre %7,8 oranında artarak 8,39 milyar \$ olarak gerçekleşti. Toplam ithalat içindeki payı ise %29,8 oldu. 2023 yılı Nisan ayında en fazla ithalat gerçekleştirilen ikinci bölge Diğer Asya olup, bu bölgeye gerçekleştirilen ithalat %0,6 oranında azalış ve %26,4 pay ile 7,44 milyar \$'a ulaşmıştır. İlgili dönemde Diğer Avrupa (AB Hariç) ülkeleri 5,62 milyar \$ ithalat, %14,6 azalış ve %20 pay ile en fazla ithalat gerçekleştirilen 3. ülke grubu olmuştur.

lke Grupları İthalat Dağılımı							
Sıra	lke Grupları	Nisan 2023			Ocak-Nisan 2023		
		İthalat (milyon \$)	Değişim (%)	Pay (%)	İthalat (milyon \$)	Değişim (%)	Pay (%)
1	Avrupa Birliği	8.388	7,8	29,8	34.149	14,2	27,4
2	Diğer Asya	7.437	-0,6	26,4	29.188	4,0	23,5
3	Diğer Avrupa (AB Hariç)	5.624	-14,6	20,0	31.707	34,6	25,5
4	Yakın ve Orta Doğu	2.499	41,6	8,9	7.340	4,2	5,9
5	Kuzey Amerika	1.271	8,6	4,5	5.357	3,8	4,3
6	Güney Amerika	587	-53,9	2,1	2.000	-44,0	1,6
7	Kuzey Afrika	555	16,8	2,0	2.422	28,8	1,9
8	Diğer Afrika	230	11,6	0,8	864	-30,2	0,7
9	Orta Amerika ve Karayipler	117	-18,7	0,4	445	12,5	0,4
10	Avustralya ve Yeni Zelanda	117	101,0	0,4	469	-18,2	0,4
	Diğerleri	1.337	-47,2	4,7	10.470	-28,8	8,4
	Toplam	28.162	-4,5	100,0	124.412	7,2	100,0

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

2023 yılı Nisan ayında en fazla ihracat yapılan ülke 1,59 milyar \$ ile Almanya

2023 yılı Nisan ayında en çok ihracat yapılan ülke geçen yılın aynı dönemine göre %19,9 azalış ve 1,59 milyar \$ ile Almanya olmuştur. Toplam ihracat içindeki payı ise %8,2 olarak gerçekleşmiştir. Nisan ayında en fazla ihracat gerçekleştirilen ikinci ülke ise ABD olmuştur. İlgili ülkeye ihracat geçen yılın aynı dönemine göre %34,8 oranında azalarak 1,16 milyar \$ olarak gerçekleşmiş ve toplam ihracat içinde %6 oranında bir payı oluşturmuştur. En fazla ihracat gerçekleştirilen üçüncü ülke ise Irak olmuştur. Bu ülkeye ihracat %10,4 azalarak 0,97 milyar \$ seviyesinde gerçekleşmiştir. Toplam ihracat içindeki payı ise %5 oranındadır.

En Fazla İhracat Yapılan 20 Ülke							
Sıra	Ülke	Nisan 2023			Ocak-Nisan 2023		
		İhracat (milyon \$)	Değişim (%)	Pay (%)	İhracat (milyon \$)	Değişim (%)	Pay (%)
1	Almanya	1.585	-19,9	8,2	7.114	-2,0	8,8
2	ABD	1.163	-34,8	6,0	4.819	-17,0	6,0
3	Irak	970	-10,4	5,0	3.680	-11,8	4,6
4	İtalya	950	-15,5	4,9	4.174	-7,4	5,2
5	İngiltere	942	-19,1	4,9	3.875	-11,3	4,8
6	İspanya	854	-18,2	4,4	3.375	-4,5	4,2
7	Rusya Federasyonu	842	91,2	4,4	3.944	146,7	4,9
8	Fransa	813	-12,8	4,2	3.403	8,1	4,2
9	Romanya	533	-19,2	2,8	2.035	-9,8	2,5
10	Hollanda	523	-38,9	2,7	2.341	-19,4	2,9
11	Polonya	442	-18,6	2,3	1.874	-3,5	2,3
12	BAE	433	-4,3	2,2	1.922	14,4	2,4
13	İsrail	428	-41,9	2,2	1.975	-24,2	2,4
14	Ukrayna	368	225,7	1,9	1.282	132,1	1,6
15	Bulgaristan	340	-27,1	1,8	1.414	-11,2	1,7
16	Yunanistan	335	10,1	1,7	1.103	-7,5	1,4
17	Belçika	330	-17,6	1,7	1.357	-14,9	1,7
18	Slovenya	277	17,6	1,4	835	22,4	1
19	Fas	250	-31,4	1,3	941	-24,1	1,2
20	Çin	250	-18,9	1,3	947	-13,6	1,2
	Liste Toplamı	12.627	-15,8	65,4	52.408	-2,5	64,8
	Diğer	6.689	-19,8	34,6	28.466	-4,1	35,2
	Toplam	19.315	-17,2	100	80.874	-3,0	100

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

2023 yılı Nisan ayında en fazla ithalat yapılan ülke 4,18 milyar \$ ile Rusya

2023 yılı Nisan ayında en çok ithalat yapılan ülke geçen yılın aynı dönemine göre %23,2 azalış ve 4,18 milyar \$ ile Rusya olmuştur. Toplam ithalat içindeki payı ise %14,8 olarak gerçekleşmiştir. Nisan ayında en fazla ithalat gerçekleştirilen ikinci ülke ise Çin olmuştur. İlgili ülkeye ihracat geçen yılın aynı dönemine göre %11,9 oranında artarak 3,69 milyar \$ olarak gerçekleşmiş ve toplam ithalat içinde %13,1 oranında bir payı oluşturmuştur. En fazla ithalat gerçekleştirilen üçüncü ülke ise Almanya olmuştur. Bu ülkeye ithalat %8,3 artarak 2,18 milyar \$ seviyesine çıkmıştır. Toplam ithalat içindeki payı ise %7,7 oranındadır.

En Fazla İthalat Yapılan 20 Ülke							
Sıra	Ülke	Nisan 2023			Ocak-Nisan 2023		
		İthalat (milyon \$)	Değişim (%)	Pay (%)	İthalat (milyon \$)	Değişim (%)	Pay (%)
1	Rusya Federasyonu	4.178	-23,2	14,8	17.255	-5,0	13,9
2	Çin	3.688	11,9	13,1	14.132	7,2	11,4
3	Almanya	2.176	8,3	7,7	8.758	16,4	7,0
4	İtalya	1.153	7,7	4,1	4.730	17,3	3,8
5	ABD	1.116	5,8	4	4.818	2,1	3,9
6	BAE	1.094	305,5	3,9	2.315	97,3	1,9
7	Fransa	842	24,4	3	3.762	26,2	3
8	Güney Kore	779	-12,1	2,8	2.958	-0,6	2,4
9	İspanya	757	36,4	2,7	2.779	21,6	2,2
10	Hindistan	652	-38,3	2,3	2.697	-28,4	2,2
11	İngiltere	524	-3,6	1,9	2.150	6,2	1,7
12	İran	440	47,7	1,6	1.118	-9,3	0,9
13	Hollanda	411	-14,2	1,5	1.568	-3,0	1,3
14	Japonya	407	1,5	1,4	1.617	7,4	1,3
15	Ukrayna	398	287,1	1,4	1.837	43,1	1,5
16	Brezilya	390	-39,9	1,4	1.169	-29,1	0,9
17	Polonya	385	28,7	1,4	1.646	31,1	1,3
18	Belçika	357	-18,4	1,3	1.517	-9,8	1,2
19	İsviçre	319	23,2	1,1	9.483	747,0	7,6
20	Romanya	312	13,0	1,1	1.267	4,0	1
	Liste Toplamı	20.380	1,6	72,4	87.575	16,2	70,4
	Diğer	7.782	-17,4	27,6	36.836	-9,5	29,6
	Toplam	28.162	-4,5	100	124.412	7,2	100

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

Nisan ayında en fazla ihracat gerçekleştirilen sektör Otomotiv Endüstrisi

2023 yılı Nisan ayında sektör bazında otomotiv endüstrisi 2,69 milyar \$ ihracat ve %13,9 pay ile en fazla ihracat gerçekleştirilen sektör olmuştur. Kimyevi maddeler ve mamulleri sektörü 2,41 milyar \$ ihracat ve %12,5 payla ikinci sırada yer almıştır. Hazırgiyim ve konfeksiyon sektörü ise 1,5 milyar \$ ihracat ve %7,8 payla Nisan ayında en fazla ihracat gerçekleştiren üçüncü sektör olmuştur. Nisan ayında Türkiye ihracatının kilogram birim fiyatı %18,3 artışla 1,56 \$ olarak gerçekleşmiştir¹⁶.

Türkiye İhracatının Sektörel Dağılımı

Sıra	Sektör	Nisan 2023					Ocak-Nisan 2023				
		İhracat (milyar \$)	Değ. (%)	Pay (%)	Birim Fiyat (\$ / kg)	Birim Fiyat Değişim (%)	İhracat (milyar \$)	Değ. (%)	Pay (%)	Birim Fiyat (\$ / kg)	Birim Fiyat Değişim (%)
1	Otomotiv Endüstrisi	2,69	-1,78	13,95	8,27	15,75	11,31	11,03	13,99	7,92	13,35
2	Kimyevi Maddeler ve Mamulleri	2,41	-27,70	12,46	1,14	-4,72	9,83	-9,98	12,16	1,15	-0,67
3	Hazırgiyim ve Konfeksiyon	1,50	-26,19	7,78	16,62	9,42	6,70	-10,40	8,29	15,85	9,68
4	Elektrik ve Elektronik	1,22	-12,39	6,33	5,79	18,30	5,22	6,22	6,46	5,48	19,61
5	Çelik	1,07	-46,85	5,55	1,17	0,86	4,63	-39,43	5,72	1,14	5,42
6	Demir ve Demir Dışı Metaller	1,00	-33,42	5,16	4,62	-6,54	4,27	-19,46	5,28	4,64	-2,14
7	Makine ve Aksamları	0,89	-2,20	4,59	7,46	28,80	3,64	8,94	4,50	7,03	23,25
8	Hububat, Bakliyat, Yağlı Tohumlar ve Mam.	0,87	6,96	4,49	1,08	0,36	3,80	7,39	4,70	1,13	16,87
9	Tekstil ve Hammaddeleri	0,76	-23,59	3,93	4,38	-3,96	3,20	-12,10	3,95	4,42	-2,72
10	Mobilya, Kağıt ve Orman Ürünleri	0,63	-19,03	3,25	1,53	9,42	2,59	-4,34	3,20	1,53	14,21
11	İklimlendirme Sanayii	0,56	-11,69	2,90	6,32	23,40	2,32	3,16	2,87	6,32	22,55
12	Mücevher	0,47	-10,26	2,46	718,14	26,61	2,16	19,01	2,67	704,85	28,00
13	Madencilik Ürünleri	0,47	-33,24	2,43	0,20	7,52	1,79	-19,58	2,22	0,20	12,28
14	Savunma ve Havacılık Sanayii	0,42	7,09	2,16	62,32	-12,40	1,51	12,71	1,86	58,49	-6,38
15	Çimento Cam Seramik ve Toprak Ürünleri	0,38	-33,07	1,96	0,17	15,85	1,54	-17,11	1,91	0,18	28,76
16	Su Ürünleri ve Hayvansal Mamuller	0,28	-27,93	1,43	3,10	8,77	1,10	-20,56	1,36	3,05	15,35
17	Yaş Meyve ve Sebze	0,24	12,38	1,22	0,72	14,80	1,18	20,91	1,45	0,73	43,61
18	Halı	0,22	-17,39	1,12	3,15	-5,36	0,83	-14,91	1,02	3,18	-3,96
19	Meyve Sebze Mamulleri	0,17	-18,41	0,87	1,19	16,87	0,72	-11,53	0,89	1,26	19,76
20	Deri ve Deri Mamulleri	0,15	-21,63	0,76	11,04	16,75	0,72	4,05	0,89	11,58	23,88
21	Fındık ve Mamulleri	0,13	0,34	0,65	6,42	13,52	0,58	-6,52	0,72	6,38	14,37
22	Kuru Meyve ve Mamulleri	0,11	-20,94	0,57	3,06	-6,12	0,49	-8,52	0,61	3,24	-3,07
23	Gemi, Yat ve Hizmetleri	0,11	-45,70	0,56	24,56	55,90	0,29	-40,02	0,35	7,20	-38,61
24	Tütün	0,06	12,61	0,30	8,15	18,09	0,28	24,33	0,35	7,78	17,12
25	Zeytin ve Zeytinyağı	0,02	-3,48	0,10	2,05	23,61	0,08	10,07	0,10	2,00	32,57
26	Süs Bitkileri ve Mamulleri	0,01	-19,86	0,07	2,42	19,43	0,06	-0,91	0,08	2,39	20,18
27	Diğer Sanayi Ürünleri	0,01	-29,53	0,05	6,95	26,70	0,04	-1,83	0,05	6,54	18,74
	Toplam (TİM Verileri)	16,89	-20,14	87,45	1,56	18,3	71,16	-6,48	87,99	1,61	23,58
	İhracatçı Birlikleri Kaydından Muaf İhracat ile Antrepo ve Serbest Bölgeler Farkı	2,42	11,17	12,55	-	-	9,71	32,93	12,01	-	-
	Genel İhracat Toplamı	19,32	-17,21	100,00	-	-	80,87	-3,03	100,00	-	-

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

¹⁶ TİM, İhracat Rakamları

Fasıl bazında en fazla ihracat yapılan ürün grubu 'Motorlu kara taşıtları, traktörler, bisikletler, motosikletler ve diğer kara taşıtları, bunların aksam, parça, aksesuarı'

Nisan ayında fasıl bazında en fazla ihracat yapılan ürün gruplarında ilk sırada 2,4 milyar \$ ile 'Motorlu kara taşıtları, traktörler, bisikletler, motosikletler ve diğer kara taşıtları, bunların aksam, parça, aksesuarı' yer almaktadır. Geçen yıla göre bu ürün grubundaki ihracat %3,6 artmıştır. Bu ürün grubunu 'Kazanlar, makinalar, mekanik cihazlar ve aletler, nükleer reaktörler, bunların aksam ve parçaları' ürün grubundaki ihracat %0,1 azalış ve 2 milyar \$ ile takip etmektedir. 'Elektrikli makina ve cihazlar, ses kaydetme-verme, televizyon görüntü-ses kaydetme-verme cihazları, aksam-parça-aksesuarı' ürün grubundaki ihracat ise bir önceki yıla göre %8,6 azalışla 1,1 milyar \$ olarak gerçekleşerek bu dönemde en fazla ihracat gerçekleştirilen 3. ürün grubu olmuştur.

En Fazla İhracat Yapılan 20 Fasıl						
Sıra	Fasıl Kodu	Fasıl Açıklaması	Nisan 2023		Ocak-Nisan 2023	
			İhracat (milyon \$)	Değişim (%)	İhracat (milyon \$)	Değişim (%)
1	87	Motorlu kara taşıtları, traktörler, bisikletler, motosikletler ve diğer kara taşıtları, bunların aksam, parça, aksesuarı	2.387	3,6	9.848	14,1
2	84	Kazanlar, makinalar, mekanik cihazlar ve aletler, nükleer reaktörler, bunların aksam ve parçaları	1.989	-0,1	8.207	12,1
3	85	Elektrikli makina ve cihazlar, ses kaydetme-verme, televizyon görüntü-ses kaydetme-verme cihazları, aksam-parça-aksesuarı	1.145	-8,6	4.885	12,8
4	27	Mineral yakıtlar, mineral yağlar ve bunların damıtılmasından elde edilen ürünler, bitümenli maddeler, mineral mumlar	1.118	-24,3	4.437	1,6
5	39	Plastikler ve mamulleri	850	-24,0	3.504	-10,6
6	71	Kıymetli veya yarı kıymetli taşlar, kıymetli metaller, inciler, taklit mücevherci eşyası, metal paralar	798	-8,2	3.471	9,4
7	73	Demir veya çelikten eşya	779	-16,6	3.280	-5,1
8	61	Örme giyim eşyası ve aksesuarı	778	-23,2	3.403	-9,0
9	62	Örülmemiş giyim eşyası ve aksesuarı	654	-24,1	2.945	-3,1
10	72	Demir ve çelik	606	-59,5	2.695	-52,0
11	76	Alüminyum ve alüminyumdan eşya	430	-39,0	1.823	-27,2
12	94	Mobilyalar, yatak takımları, aydınlatma cihazları, reklam lambaları, ışıklı tabelalar vb., prefabrik yapılar	386	-25,6	1.629	-8,5
13	8	Yenilen meyveler ve sert kabuklu meyveler	319	1,5	1.593	3,3
14	40	Kauçuk ve kauçuktan eşya	301	-11,5	1.299	2,8
15	15	Hayvansal, bitkisel veya mikrobiyal katı ve sıvı yağlar, hazır yemeklik katı yağlar, hayvansal ve bitkisel mumlar	278	18,1	1.176	44,4
16	28	İnorganik kimyasallar, kıymetli metal, radyoaktif element, metal ve izotopların organik-anorganik bileşikleri	256	-11,5	1.049	2,4
17	25	Tuz, kükürt, topraklar ve taşlar, alçıklar, kireçler ve çimento	248	-31,9	1.001	-18,6
18	88	Hava taşıtları, uzay taşıtları ve bunların aksam ve parçalar	242	-26,5	826	0,9
19	7	Yenilen sebzeler ve bazı kök ve yumrular	234	15,6	990	23,1
20	57	Halılar ve diğer dokumaya elverişli maddelerden yer kaplamaları	222	-17,2	844	-14,9
		Liste Toplamı	14.018	-17,0	58.906	-2,4
		Diğer	5.298	-17,9	21.968	-4,7
		Toplam	19.315	-17,2	80.874	-3,0

Kaynak: Ticaret Bakanlığı, TÜİK

Fasıl bazında en fazla ithalat yapılan ürün grubu 'Mineral yakıtlar, mineral yağlar ve bunların damıtılmasından elde edilen ürünler, bitümenli maddeler, mineral mumlar'

Nisan ayında fasıl bazında en fazla ithalat yapılan ürün gruplarında ilk sırada 5 milyar \$ ile 'Mineral yakıtlar, mineral yağlar ve bunların damıtılmasından elde edilen ürünler, bitümenli maddeler, mineral mumlar' yer almaktadır. Geçen yıla göre bu ürün grubundaki ithalat %35,8 azalmıştır. Bu ürün grubunu 'Kazanlar, makinalar, mekanik cihazlar ve aletler, nükleer reaktörler, bunların aksam ve parçaları' ürün grubundaki ithalat %12,6 artış ve 3,2 milyar \$ ile takip etmektedir. 'Motorlu kara taşıtları, traktörler, bisikletler, motosikletler ve diğer kara taşıtları, bunların aksam, parça, aksesuarı' ürün grubundaki ithalat ise bir önceki yıla göre %95,7 artışla 2,5 milyar \$ olarak gerçekleşerek bu dönemde en fazla ithalat gerçekleştirilen 3. ürün grubu olmuştur.

En Fazla İthalat Yapılan 20 Fasıl						
Sıra	Fasıl Kodu	Fasıl Açıklaması	Nisan 2023		Ocak-Nisan 2023	
			İthalat (milyon \$)	Değişim (%)	İthalat (milyon \$)	Değişim (%)
1	27	Mineral yakıtlar, mineral yağlar ve bunların damıtılmasından elde edilen ürünler, bitümenli maddeler, mineral mumlar	4.995	-35,8	26.376	-19,5
2	84	Kazanlar, makinalar, mekanik cihazlar ve aletler, nükleer reaktörler, bunların aksam ve parçaları	3.217	12,6	12.914	22,2
3	87	Motorlu kara taşıtları, traktörler, bisikletler, motosikletler ve diğer kara taşıtları, bunların aksam, parça, aksesuarı	2.461	95,7	8.464	76,7
4	72	Demir ve çelik	2.429	-15,9	8.403	-22,4
5	85	Elektrikli makina ve cihazlar, ses kaydetme-verme, televizyon görüntü-ses kaydetme-verme cihazları, aksam-parça-aksesuarı	2.352	39,3	9.096	39,9
6	71	Kıymetli veya yarı kıymetli taşlar, kıymetli metaller, inciler, taklit mücevherci eşyası, metal paralar	1.541	109,7	12.995	285,0
7	39	Plastikler ve mamulleri	1.412	-19,7	5.610	-21,0
8	29	Organik kimyasal ürünler	814	-12,4	3.231	-19,7
9	10	Hububat	682	22,8	2.258	32,9
10	74	Bakır ve bakırdan eşya	548	-1,6	2.428	35,7
11	90	Optik, fotoğraf, sinema, ölçü, kontrol, ayar, tıbbi, cerrahi alet ve cihazlar, bunların aksam, parça ve aksesuarı	537	20,0	2.115	27,4
12	76	Alüminyum ve alüminyumdan eşya	522	-3,5	2.101	-25,3
13	30	Eczacılık ürünleri	384	-14,4	1.671	5,8
14	12	Yağlı tohum ve meyveler, muhtelif tane, tohum ve meyveler, sanayide ve tıpta kullanılan bitkiler, saman ve kaba yem	364	-1,6	1.274	26,7
15	73	Demir veya çelikten eşya	327	11,6	1.289	10,6
16	40	Kauçuk ve kauçuktan eşya	319	-11,0	1.351	-1,5
17	38	Muhtelif kimyasal maddeler (biodizel, yangın söndürme maddeleri, dezenfektanlar, haşarat öldürücüler, vb.)	276	6,3	1.272	9,9
18	31	Gübreler	269	31,7	1.105	9,8
19	48	Kağıt ve karton, kağıt hamurundan, kağıttan veya kartondan eşya	261	-32,3	1.071	-22,1
20	15	Hayvansal, bitkisel veya mikrobiyal katı ve sıvı yağlar, hazır yemeklik katı yağlar, hayvansal ve bitkisel mumlar	258	-22,4	1.240	2,2
		Liste Toplamı	23.965	-2,8	106.262	8,6
		Diğer	4.196	-13,1	18.149	-0,7
		Toplam	28.162	-4,5	124.412	7,2

Kaynak: Ticaret Bakanlığı, TÜİK

Yüksek teknoloji ürünlerin ihracatı Nisan ayında %11,8 azaldı

Türkiye ihracatı teknoloji yoğunluğuna göre incelendiğinde, Nisan ayında yüksek teknoloji ürünler ihracatı bir önceki yılın aynı dönemine göre %11,8 azalışla ve %3,2 payla 0,58 milyar \$ olarak gerçekleşmiştir. Orta yüksek teknoloji ürünler ihracatı ise %5 azalışla ve %38,1 payla 6,98 milyar \$'a ulaşmıştır. Orta düşük teknoloji ürünler ihracatı geçen yıla kıyasla %29,7 azalışla ve %27,4 payla 5,01 milyar \$ olmuştur. Düşük teknoloji ürünler ihracatı bu dönemde %18,5 azalış ve %31,3 pay ile 5,74 milyar \$ olarak gerçekleşmiştir.

Türkiye'nin Teknoloji Yoğunluğuna Göre İmalat Sanayi Ürün İhracatı							
Sınıflama Kodu	İmalat Sanayi Teknoloji Sınıfı Açıklaması	Nisan 2023			Ocak-Nisan 2023		
		İhracat (milyon \$)	Değişim (%)	Pay (%)	İhracat (milyon \$)	Değişim (%)	Pay (%)
1	Yüksek Teknolojili Ürünler	582	-11,8	3,2	2.274	12,5	3,0
2	Orta Yüksek Teknolojili Ürünler	6.980	-5,0	38,1	28.931	10,4	37,9
3	Orta Düşük Teknolojili Ürünler	5.010	-29,7	27,4	20.746	-16,7	27,2
4	Düşük Teknolojili Ürünler	5.736	-18,5	31,3	24.438	-4,8	32,0
Toplam		18.309	-17,4	100,0	76.389	-3,1	100,0

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

Yüksek teknoloji ürünlerin ithalatı Nisan ayında %16,7 arttı

Türkiye ithalatı teknoloji yoğunluğuna göre incelendiğinde, Nisan ayında yüksek teknoloji ürünler ithalatı bir önceki yılın aynı dönemine göre %16,7 artışla ve %10,7 payla 2,4 milyar \$ olarak gerçekleşmiştir. Orta yüksek teknoloji ürünler ithalatı ise %12,3 artışla ve %45 payla 10,13 milyar \$'a ulaşmıştır. Orta düşük teknoloji ürünler ithalatı geçen yıla kıyasla %14,3 artışla ve %33,6 payla 7,58 milyar \$ olmuştur. Düşük teknoloji ürünler ithalatı bu dönemde %8,5 düşüş ve %10,7 pay ile 2,41 milyar \$ olarak gerçekleşmiştir.

Türkiye'nin Teknoloji Yoğunluğuna Göre İmalat Sanayi Ürün İthalatı							
Sınıflama Kodu	İmalat Sanayi Teknoloji Sınıfı Açıklaması	Nisan 2023			Ocak-Nisan 2023		
		İthalat (milyon \$)	Değişim (%)	Pay (%)	İthalat (milyon \$)	Değişim (%)	Pay (%)
1	Yüksek Teknolojili Ürünler	2.404	16,7	10,7	9.952	27,0	10,3
2	Orta Yüksek Teknolojili Ürünler	10.134	12,3	45,0	39.333	11,3	40,8
3	Orta Düşük Teknolojili Ürünler	7.578	14,3	33,6	36.350	42,5	37,7
4	Düşük Teknolojili Ürünler	2.408	-8,5	10,7	10.664	9,2	11,1
Toplam		22.524	10,7	100,0	96.299	22,8	100,0

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

Tüketim Malları ihracatının payı %35,7 olarak gerçekleşti

İhracat mal cinsine göre incelendiğinde, 2023 yılının Nisan ayında yatırım (sermaye) malları ihracatının bir önceki yılın aynı dönemine göre %8,5 azalış ve %12,5 pay ile 2,42 milyar \$ olarak gerçekleştiği görülmektedir. Hammadde-aramallar ihracatı %21,9 azalış ve %50,1 payla 9,69 milyar \$ olarak gerçekleşmiştir. Tüketim malları ihracatı ise %13,7 azalış ve %35,7 payla 6,9 milyar \$ olmuştur.

Geniş Ekonomik Grupların Sınıflamasına Göre İhracat							
GEG Kodu	GEG Açıklaması	Nisan 2023			Ocak-Nisan 2023		
		İhracat (milyon \$)	Değişim (%)	Pay (%)	İhracat (milyon \$)	Değişim (%)	Pay (%)
1	Yatırım (Sermaye) Malları	2.417	-8,5	12,5	9.789	8,8	12,1
2	Hammadde-Aramallar	9.685	-21,9	50,1	40.768	-7,2	50,4
3	Tüketim Malları	6.896	-13,7	35,7	29.210	-1,2	36,1
4	Diğer	317	9,0	1,6	1.107	24,1	1,4
	Toplam	19.315	-17,2	100,0	80.874	-3,0	100,0

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

Hammadde-Aramallar ithalatının payı %73,2 olarak gerçekleşti

Mal cinsine göre ithalat incelendiğinde, 2023 yılının Nisan ayında yatırım (sermaye) malları ithalatının bir önceki yılın aynı dönemine göre %21,8 artış ve %13,8 pay ile 3,89 milyar \$ olarak gerçekleştiği görülmektedir. Hammadde-aramallar ithalatı %14,3 azalış ve %73,2 payla 20,62 milyar \$ olarak gerçekleşmiştir. Tüketim malları ithalatı ise %67,1 artış ve %12,9 payla 3,62 milyar \$ olmuştur.

Geniş Ekonomik Grupların Sınıflamasına Göre İthalat							
GEG Kodu	GEG Açıklaması	Nisan 2023			Ocak-Nisan 2023		
		İthalat (milyon \$)	Değişim (%)	Pay (%)	İthalat (milyon \$)	Değişim (%)	Pay (%)
1	Yatırım (Sermaye) Malları	3.894	21,8	13,8	15.894	33,2	12,8
2	Hammadde-Aramallar	20.622	-14,3	73,2	94.566	-1,3	76,0
3	Tüketim Malları	3.624	67,1	12,9	13.811	66,6	11,1
4	Diğer	22	-58,4	0,1	141	48,5	0,1
	Toplam	28.162	-4,5	100,0	124.412	7,2	100,0

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

Hizmet ihracatı Ocak-Şubat 2023 döneminde 12,5 milyar \$'a yükseldi.

Türkiye'nin hizmet ihracatı ise 2023 yılı Ocak-Şubat ayını kapsayan dönemde bir önceki yılın aynı dönemine kıyasla %29,8 artışla 12,5 milyar \$'a yükselmiştir. Hizmet ithalatı aynı dönemde %23,8 artışla 7,1 milyar \$ olarak gerçekleşmiştir. İlgili dönemde Türkiye'nin toplam hizmet ticareti hacmi %27,5 artışla 19,7 milyar \$'a yükselirken, hizmet ticareti fazlası ise %38,6 artış ile 5,4 milyar \$'a ulaşmıştır.

Küresel Emtia Fiyatları

Genel Değerlendirme

Nisan ayında Enerji Fiyatları Endeksi %5,7 yükseldi

Dünya Bankası küresel emtia fiyatları analizlerine göre 2023 yılının Nisan ayında Enerji Fiyatları Endeksi aylık bazda %5,7 yükselmiştir¹⁷. Bir önceki yılın aynı dönemine kıyasla enerji fiyatları endeksi %28,6 azalmıştır. Doğalgaz fiyatları aylık olarak %6,2 azalırken, bir yıl öncesine göre azalış oranı %66,9 olmuştur. Ortalama petrol fiyatları ise bir önceki aya göre %7,8 artarken geçen yılın aynı ayına göre fiyatlar %20,3 oranında düşmüştür.

Metal Emtia Fiyatları Endeksi %0,9 azaldı

2023 Nisan döneminde Metal Fiyatları Endeksi bir önceki aya göre %0,9 oranında azalmıştır. Bir önceki yıla göre ise metal fiyatları endeksi %22,2 düşmüştür. Alüminyum fiyatları aylık bazda %2 artarken, bir önceki yılın aynı dönemine kıyasla azalış oranı %27,8 seviyesinde gerçekleşmiştir. Bakır fiyatları ise bir önceki aya göre %0,5 azalırken, yıllık bazda fiyatlar %13,3 gerilemiştir. Demir fiyatları bir önceki aya göre %8,6 oranında azalırken, yıllık bazda %22,4 düşmüştür.

Değerli Metal Emtia Fiyatları Endeksi %5,9 yükseldi

Değerli Metal Emtia Fiyatları Endeksi Nisan 2023 döneminde aylık bazda %5,9 oranında artmıştır. Bir önceki yılın Nisan ayına göre endeks değeri %3,1 oranında yükselmiştir. Altın fiyatları aylık bazda 2023 yılı Nisan ayında bir önceki aya göre %4,6 artarken, gümüş fiyatlarında artış oranı %13,8 olarak gerçekleşmiştir. Yıllık bazda ise altın fiyatları %3,2 artmıştır. Gümüş fiyatları ise yıllık bazda %1,9 artmıştır.

Tarım Fiyat Endeksi %2,2 arttı, Gıda Fiyat Endeksi %1,9 yükseldi

Nisan 2023 döneminde Gıda Emtia Fiyatları Endeksi aylık bazda %1,9 oranında artarken, Tarım Fiyatları Endeksi %2,2 oranında artmıştır. Yıllık bazda değerlendirildiğinde ise Gıda Emtia Fiyatları Endeksi %13,6 oranında düşmüş, Tarım Fiyatları Endeksi ise %12,3 oranında azalmıştır.

¹⁷ Dünya Bankası, *Commodity Markets* [↗](#)

Emtia Endeksleri ve Temel Emtia Fiyatları

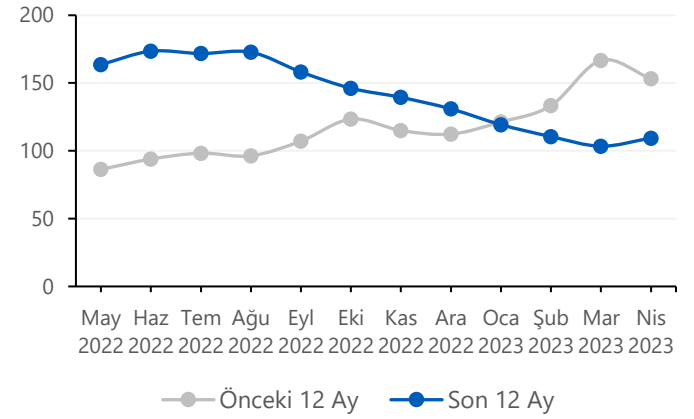
Ana grup emtia endeksleri ve temel emtia fiyatlarının Nisan 2023 dönemi itibariyle değişimleri aşağıdaki tablolarda sunulmaktadır. "Yıllık" değişimler 2023 yılı Nisan ayındaki değerlerin bir önceki yılın aynı ayına göre ortalama değişimini, "Aylık" değişimler ise 2023 yılı Nisan ayındaki değerlerin bir önceki aya göre ortalama değişimini ifade etmektedir.

Enerji Fiyatları Endeksi

Yıllık: %-28,6↓ Aylık: %5,7↑

Enerji fiyatları endeksi Nisan 2023 döneminde aylık bazda %5,7 yükselmiştir. Endeks değeri bir önceki yılın aynı dönemi ile kıyaslandığında %28,6 daha düşük seyretmektedir. Son 12 aylık veriler incelendiğinde endeks aylık bazda zirve noktasına 173,5 ile Haziran 2022 döneminde ulaşırken, 103,5 ile Mart 2023 döneminde en düşük endeks değeri görmüştür.

Enerji Fiyatları Endeksi Son 12 Aylık Değişim

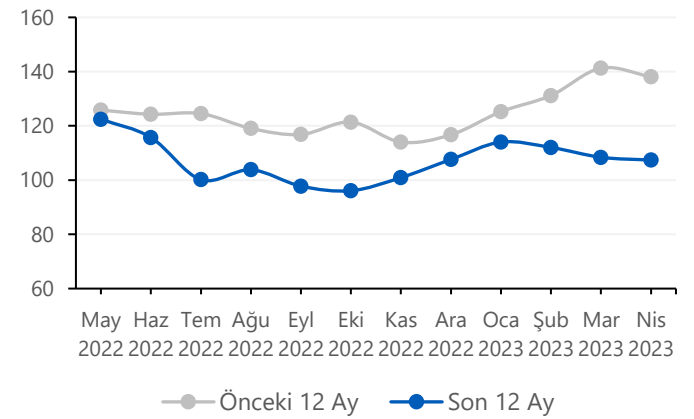


Metal Fiyatları Endeksi

Yıllık: %-22,2↓ Aylık: %-0,9↓

Metal fiyatları endeksi Nisan 2023 döneminde aylık bazda %0,9 düşmüştür. Endeks değeri bir önceki yılın aynı dönemi ile kıyaslandığında %22,2 daha düşük seyretmektedir. Son 12 aylık veriler incelendiğinde endeks aylık bazda zirve noktasına 122,5 ile Mayıs 2022 döneminde ulaşırken, 96,1 ile Ekim 2022 döneminde en düşük endeks değeri görmüştür.

Metal Fiyatları Endeksi Son 12 Aylık Değişim

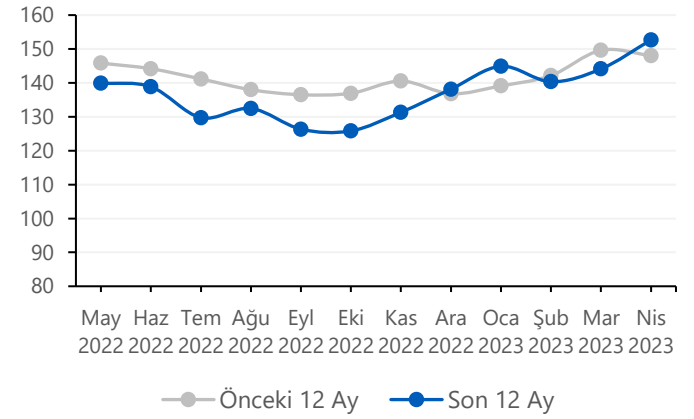


Değerli Metal Fiyatları Endeksi

Yıllık: %3,1 ↑ Aylık: %5,9 ↑

Değerli Metal fiyatları endeksi Nisan 2023 döneminde aylık bazda %5,9 yükselmiştir. Endeks değeri bir önceki yılın aynı dönemi ile kıyaslandığında %3,1 daha yüksek seyretmektedir. Son 12 aylık veriler incelendiğinde endeks aylık bazda zirve noktasına 152,7 ile Nisan 2023 döneminde ulaşırken, 125,8 ile Ekim 2022 döneminde en düşük endeks değeri görmüştür.

Değerli Metal Fiyatları Endeksi Son 12 Aylık Değişim

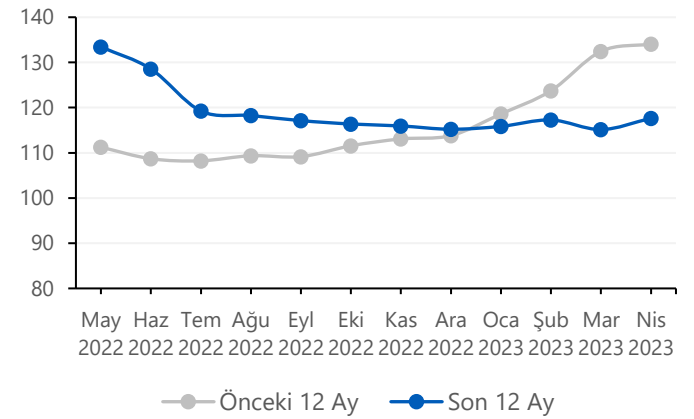


Tarım Fiyatları Endeksi

Yıllık: %-12,3 ↓ Aylık: %2,2 ↑

Tarım fiyatları endeksi Nisan 2023 döneminde aylık bazda %2,2 yükselmiştir. Endeks değeri bir önceki yılın aynı dönemi ile kıyaslandığında %12,3 daha düşük seyretmektedir. Son 12 aylık veriler incelendiğinde endeks aylık bazda zirve noktasına 133,4 ile Mayıs 2022 döneminde ulaşırken, 115,2 ile Mart 2023 döneminde en düşük endeks değeri görmüştür.

Tarımsal Emtia Fiyatları Endeksi Son 12 Aylık Değişim

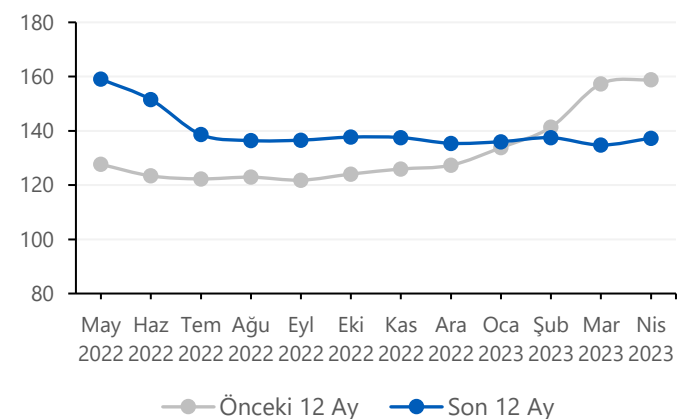


Gıda Fiyatları Endeksi

Yıllık: %-13,6 ↓ Aylık: %1,9 ↑

Gıda fiyatları endeksi Nisan ayında bir önceki aya göre %1,9 oranında artmıştır. Bir önceki yılın aynı ayı ile karşılaştırıldığında ise fiyat endeksi değeri %13,6 daha düşüktür. Son 12 aylık dönemde en yüksek endeks değerine 159 ile Mayıs 2022 döneminde ulaşılırken, en düşük endeks değeri 134,8 ile Mart 2023 döneminde gerçekleşmiştir.

Gıda Fiyatları Endeksi Son 12 Aylık Değişim

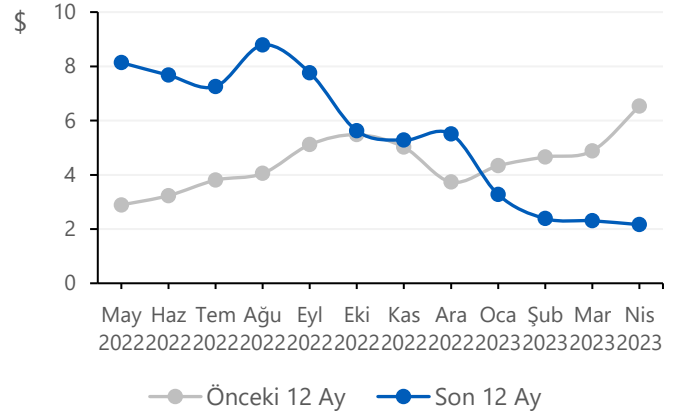


Doğalgaz Fiyatları

Yıllık: %-66,9↓ Aylık: %-6,2↓

Doğalgaz fiyatları Nisan ayında bir önceki aya göre %6,2 oranında azalmıştır. Bir önceki yılın aynı ayı ile karşılaştırıldığında ise aylık fiyatlar %66,9 daha düşüktür. Son 12 aylık dönemde en yüksek aylık ortalama fiyatlara 8,8 \$ ile Ağustos 2022 döneminde ulaşılırken, en düşük ortalama fiyat 2,2 \$ ile Nisan 2023 döneminde gerçekleşmiştir.

Doğalgaz Fiyatları Son 12 Aylık Değişim

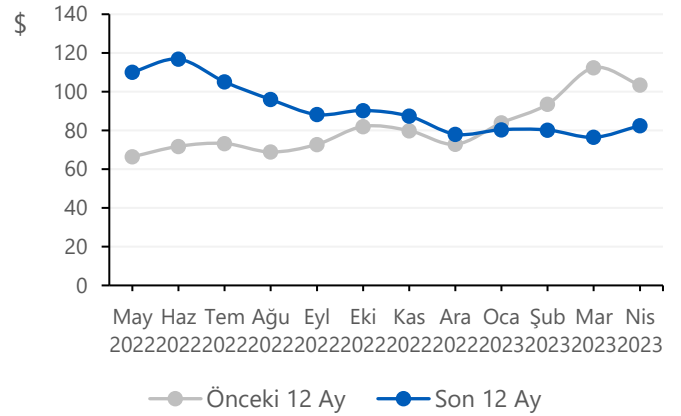


Petrol Fiyatları

Yıllık: %-20,3↓ Aylık: %7,8↑

Nisan ayında petrol fiyatları bir önceki aya göre %7,8 yükselmiştir. Fiyatlar yıllık bazda incelendiğinde bir önceki yıla göre %20,3 oranında daha düşük olduğu görülmektedir. Son bir yıllık dönemde ulaşılan en yüksek aylık ortalama fiyat 116,8 \$ ile Haziran 2022 olmuştur. Bu dönemde ortalama fiyatların aylık bazda en düşük noktası ise 76,5 \$ ile Mart 2023 döneminde gerçekleşmiştir.

Petrol Fiyatları Son 12 Aylık Değişim

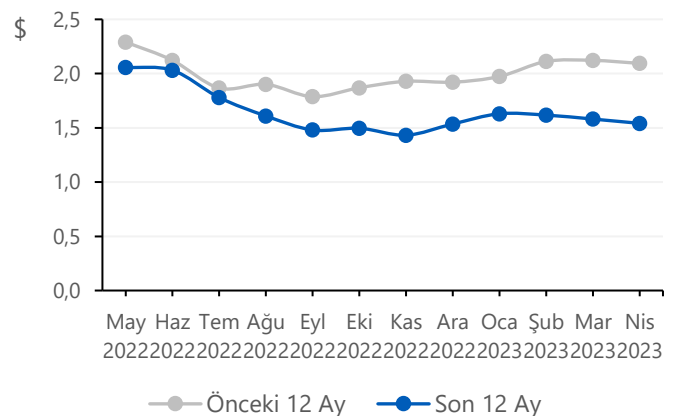


Kauçuk Fiyatları

Yıllık: %-26,4↓ Aylık: %-2,5↓

Kauçuk fiyatları Nisan ayında bir önceki aya göre %2,5 oranında azalmıştır. Bir önceki yılın aynı ayı ile karşılaştırıldığında ise aylık fiyatlar %26,4 daha düşüktür. Son 12 aylık dönemde en yüksek aylık ortalama fiyatlara 2,1 \$ ile Mayıs 2022 döneminde ulaşılırken, en düşük ortalama fiyat 1,4 \$ ile Kasım 2022 döneminde gerçekleşmiştir.

Kauçuk Fiyatları Son 12 Aylık Değişim

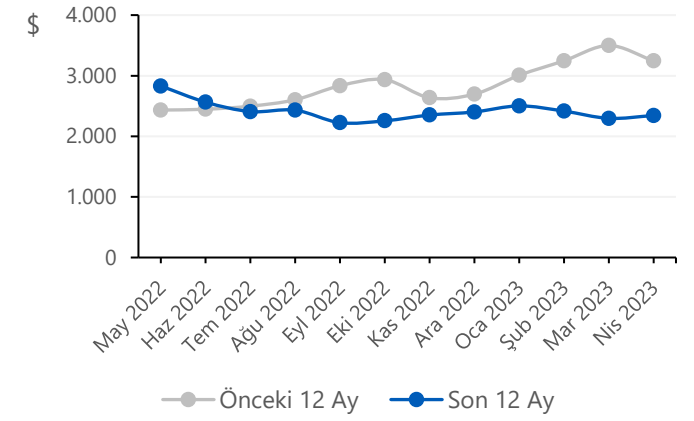


Alüminyum Fiyatları

Yıllık: %-27,8↓ Aylık: %2,0↑

Nisan ayında alüminyum fiyatları bir önceki aya göre %2 yükselmiştir. Fiyatlar yıllık bazda incelendiğinde bir önceki yıla göre %27,8 oranında daha düşük olduğu görülmektedir. Son bir yıllık dönemde ulaşılan en yüksek aylık ortalama fiyat 2.830,3 \$ ile Mayıs 2022 olmuştur. Bu dönemde ortalama fiyatların aylık bazda en düşük noktası ise 2.224,8 \$ ile Eylül 2022 döneminde gerçekleşmiştir.

Alüminyum Fiyatları Son 12 Aylık Değişim

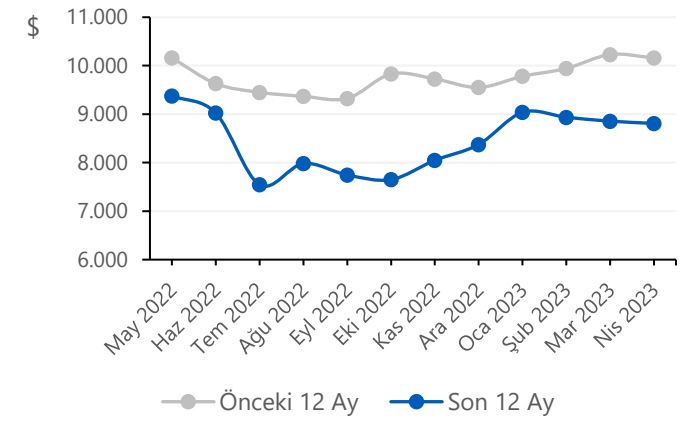


Bakır Fiyatları

Yıllık: %-13,3↓ Aylık: %-0,5↓

Nisan ayında bakır fiyatları bir önceki aya göre %0,5 düşmüştür. Fiyatlar yıllık bazda incelendiğinde bir önceki yıla göre %13,3 oranında daha düşük olduğu görülmektedir. Son bir yıllık dönemde ulaşılan en yüksek aylık ortalama fiyat 9.377,2 \$ ile Mayıs 2022 olmuştur. Bu dönemde ortalama fiyatların aylık bazda en düşük noktası ise 7.544,8 \$ ile Temmuz 2022 döneminde gerçekleşmiştir.

Bakır Fiyatları Son 12 Aylık Değişim

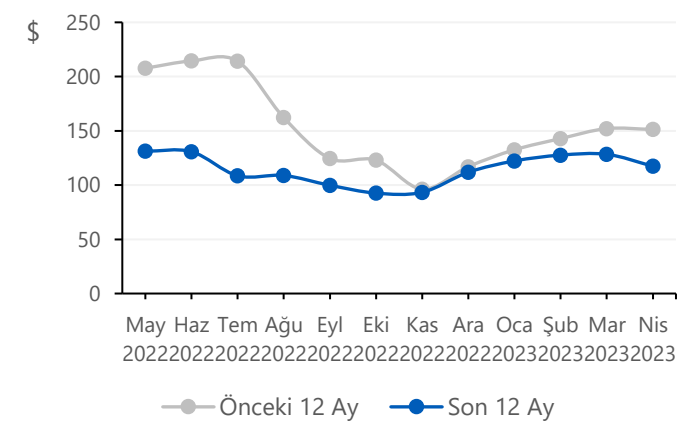


Demir Fiyatları

Yıllık: %-22,4↓ Aylık: %-8,6↓

Nisan ayında demir fiyatları bir önceki aya göre %8,6 düşmüştür. Fiyatlar yıllık bazda incelendiğinde bir önceki yıla göre %22,4 oranında daha düşük olduğu görülmektedir. Son bir yıllık dönemde ulaşılan en yüksek aylık ortalama fiyat 131,2 \$ ile Mayıs 2022 olmuştur. Bu dönemde ortalama fiyatların aylık bazda en düşük noktası ise 92,6 \$ ile Ekim 2022 döneminde gerçekleşmiştir.

Demir Fiyatları Son 12 Aylık Değişim

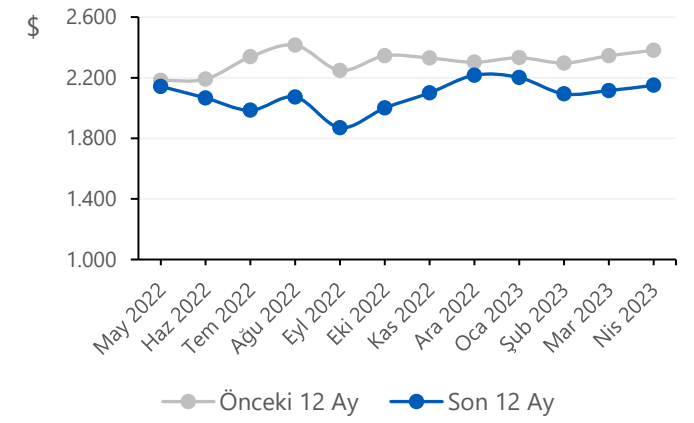


Kurşun Fiyatları

Yıllık: % -9,7 ↓ Aylık: % 1,6 ↑

Nisan ayında kurşun fiyatları bir önceki aya göre %1,6 yükselmiştir. Fiyatlar yıllık bazda incelendiğinde bir önceki yıla göre %9,7 oranında daha düşük olduğu görülmektedir. Son bir yıllık dönemde ulaşılan en yüksek aylık ortalama fiyat 2.216,5 \$ ile Aralık 2022 olmuştur. Bu dönemde ortalama fiyatların aylık bazda en düşük noktası ise 1.870,1 \$ ile Eylül 2022 döneminde gerçekleşmiştir.

Kurşun Fiyatları Son 12 Aylık Değişim

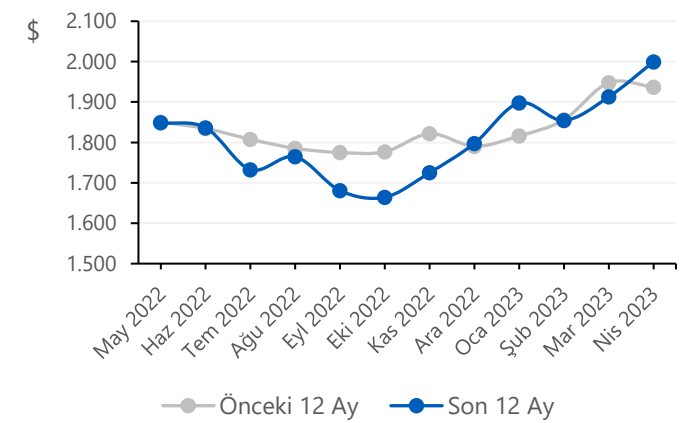


Altın Fiyatları

Yıllık: %3,2 ↑ Aylık: %4,6 ↑

Nisan ayında altın fiyatları bir önceki aya göre %4,6 yükselmiştir. Fiyatlar yıllık bazda incelendiğinde bir önceki yıla göre %3,2 oranında daha yüksekte olduğu görülmektedir. Son bir yıllık dönemde ulaşılan en yüksek aylık ortalama fiyat 1.999,8 \$ ile Nisan 2023 olmuştur. Bu dönemde ortalama fiyatların aylık bazda en düşük noktası ise 1.664,5 \$ ile Ekim 2022 döneminde gerçekleşmiştir.

Altın Fiyatları Son 12 Aylık Değişim

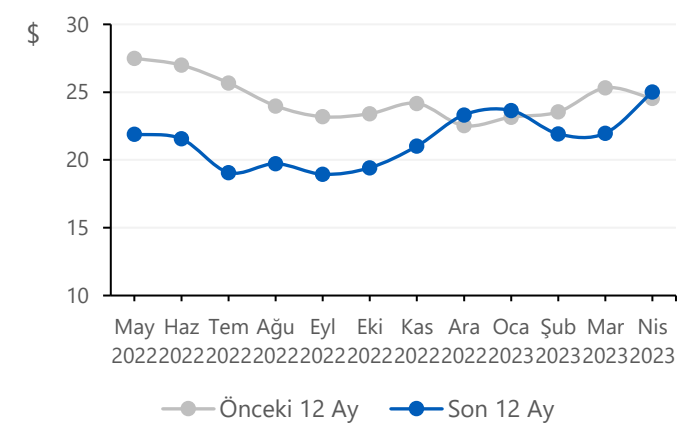


Gümüş Fiyatları

Yıllık: %1,9 ↑ Aylık: %13,8 ↑

Gümüş fiyatları Nisan ayında bir önceki aya göre %13,8 oranında artmıştır. Bir önceki yılın aynı ayı ile karşılaştırıldığında ise aylık fiyatlar %1,9 daha yüksektir. Son 12 aylık dönemde en yüksek aylık ortalama fiyatlara 25 \$ ile Nisan 2023 döneminde ulaşılrken, en düşük ortalama fiyat 18,9 \$ ile Eylül 2022 döneminde gerçekleşmiştir.

Gümüş Fiyatları Son 12 Aylık Değişim



Ana Grup Emtia Endeksleri Değişimleri

Emtia Endeksleri	2010 Baz Yıl	2021				2022				Oca.-Nis. 2022 Ort.	Oca.-Nis. 2023 Ort.	Yıllık Ort. Değ. (%)	Nis. 2022	Nis. 2023	Yıllık Değ. (%)	Mar. 2023	Nis. 2023	Aylık Değ. (%)
		Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4									
Enerji	100	77,0	87,0	100,6	116,9	140,5	163,4	167,6	138,8	143,6	110,7	-23,0	153,2	109,4	-28,6	103,5	109,4	5,7
Metal	100	106,5	121,8	120,1	117,4	132,6	125,4	100,6	101,5	133,9	110,5	-17,5	138,1	107,4	-22,2	108,4	107,4	-0,9
Değerli Metal	100	141,2	142,8	138,6	138,1	143,6	142,3	129,5	131,8	144,7	145,5	0,5	148,1	152,7	3,1	144,1	152,7	5,9
Tarım	100	103,0	108,5	108,9	112,8	124,9	132,0	118,2	115,8	127,2	116,5	-8,4	134,1	117,6	-12,3	115,2	117,6	2,2
Gıda	100	115,7	123,6	122,3	125,8	144,2	156,5	137,2	136,9	147,9	136,4	-7,8	158,9	137,3	-13,6	134,8	137,3	1,9

Kaynak: Dünya Bankası

Temel Emtia Fiyatları Değişimi

Değer: ABD Doları		2021				2022				Oca.-Nis. 2022 Ort.	Oca.-Nis. 2023 Ort.	Yıllık Ort. Değ. (%)	Nis. 2022	Nis. 2023	Yıllık Değ. (%)	Mar. 2023	Nis. 2023	Aylık Değ. (%)
Emtia	Birim	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4									
Doğalgaz*	mmBtu	3,4	2,9	4,3	4,7	4,6	7,4	7,9	5,5	5,1	2,5	-50,4	6,5	2,2	-66,9	2,3	2,2	-6,2
Petrol**	varil	59,3	67,1	71,7	78,3	96,6	110,1	96,4	85,3	98,3	79,9	-18,7	103,4	82,5	-20,3	76,5	82,5	7,8
Kauçuk	pound	2,34	2,19	1,85	1,91	2,07	2,06	1,62	1,49	2,08	1,59	-23,3	2,09	1,54	-26,4	1,58	1,54	-2,5
Alüminyum	ton	2.091	2.400	2.645	2.755	3.250	2.879	2.355	2.336	3.249	2.389	-26,4	3.244	2.343	-27,8	2.296	2.343	2,0
Bakır	ton	8.477	9.706	9.382	9.703	9.985	9.521	7.758	8.025	10.029	8.910	-11,2	10.161	8.809	-13,3	8.856	8.809	-0,5
Demir	ton	167,2	200,7	166,9	112,0	142,5	137,7	105,7	99,2	144,7	123,9	-14,4	151,3	117,4	-22,4	128,4	117,4	-8,6
Kurşun	ton	2.014	2.128	2.333	2.326	2.325	2.196	1.976	2.105	2.338	2.140	-8,5	2.380	2.149	-9,7	2.115	2.149	1,6
Altın	ons	1.798	1.815	1.789	1.796	1.873	1.874	1.726	1.729	1.889	1.916	1,4	1.937	2.000	3,2	1.913	2.000	4,6
Gümüş	ons	26,3	26,7	24,3	23,4	24,0	22,7	19,2	21,3	24,1	23,1	-4,1	24,5	25,0	1,9	22,0	25,0	13,8

Kaynak: Dünya Bankası

*Doğalgaz fiyatları için ABD piyasa fiyatları kullanılmaktadır.

**Petrol fiyatları için Brent, WTI ve Dubai ham petrol fiyatlarının ortalaması kullanılmaktadır.

Notlar

- Emtia endeksleri: Ana emtia gruplarındaki fiyat değişimlerini kolayca takip edebilmek amacıyla emtia fiyatlarını belirli yüzdesel ağırlıkta gruplandırarak referans bir yıla göre fiyat seviyesini gösteren endekslerdir.
- Dünya Bankası tarafından emtia fiyatlarına ilişkin veriler <https://www.worldbank.org/en/research/commodity-markets> internet sitesinde yayınlanmakta ve düzenli olarak her ay güncellenmektedir.
- Dünya Bankası veritabanından alınan son aylara ilişkin veriler geçici olup ilerleyen dönemlerde revize edilebilmektedir.
- Ana Grup Emtia Fiyat Endekslerinin hesaplanmasında kullanılan emtialar aşağıda listelenmiştir.
 - Enerji Emtiaları Fiyat endeksi: ham petrol (%84), kömür (%4,7), doğal gaz (%10,8)
 - Tarım Emtiaları Fiyat Endeksi: gıda (%61,7), içecek (%12,9), tarımsal hammadde (%25,4)
 - Gıda Emtiaları Fiyat Endeksi: Tahıl (%28,2), bitki yağları (%40,8), diğer gıdalar (%31,0)
 - Metal Emtialar Fiyat Endeksi: alüminyum (%26,7), bakır (%38,4), demir cevheri (%18,9), kurşun (%1,8), nikel (%8,1), kalay (%2,1), çinko (%4,1)
 - Değerli Metal Emtiaları Fiyat Endeksi: altın (%77,8), gümüş (%18,9), platin (%3,3)
- Endeks hesaplamalarında kullanılan fiyatlar çeşitli uluslararası kaynaklardan sağlanmaktadır. Örnek: doğal gaz fiyatları için Bloomberg, Thomson Reuters, The Wall Street Journal ve Dünya Bankası kaynaklarından "Natural Gas (U.S.), spot price at Henry Hub, Louisiana spot prices" piyasa verileri kullanılmaktadır.
- Aylık fiyatlar haftalık ve günlük fiyatların ortalaması alınarak, dönemsel fiyatlar ise aylık fiyatların ortalaması alınarak hesaplanmaktadır.

Birleşik Krallık Ticaret Anlaşmaları

Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ) üyeleri, Bölgesel Ticaret Anlaşmaları Komitesi'nin 27 Mart 2023 tarihli toplantısında Birleşik Krallık ile Avrupa Birliği, Doğu ve Güney Afrika (Eastern and Southern Africa-ESA) Devletleri ve Japonya arasındaki bölgesel ticaret anlaşmalarını ele almıştır.

Komite, Avrupa Birliği (AB) ile Birleşik Krallık (BK) arasındaki Mal ve Hizmetler Ticaret ve İşbirliği Anlaşmasını, Bölgesel Ticaret Anlaşmaları için Şeffaflık Mekanizması kapsamında değerlendirmiştir. Anlaşma, BK'nın AB'den ayrılmasının ardından 1 Ocak 2021 yılında geçici olarak uygulanmış ve 1 Mayıs 2021 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Avrupa Birliği, anlaşmanın iki taraf arasında mal ve hizmet ticareti, dijital ticaret, fikri mülkiyet, kamu alımları, enerji, sosyal güvenlik koordinasyonu, kolluk kuvvetleri ve cezai konularda adli işbirliği, AB programlarında katılım ve işbirliği gibi alanlarda tercihli düzenlemeler ortaya koyduğunu belirtmiştir. AB, anlaşmanın ticareti kolaylaştırmak için öngörülebilirlik sunduğunu ifade ederek, anlaşmadaki tarife liberalizasyonunun benzersiz olduğunu ve tüketiciler ile üreticiler için düşük fiyatlar sağladığını kaydetmiştir. Ek olarak diğer hükümlerin taraflar arasında güçlü ticaret ve yatırım bağlantılarını sürdürmesini sağlayacağını ifade etmiştir. Birleşik Krallık anlaşmada yatırımın serbestleştirilmesi, hizmet ticareti, enerji ve serbest sermaye akışı gibi hükümlerin altını çizmiştir. Anlaşma ayrıca sübvansiyonlar için disiplinler/yaklaşımlar ve şeffaflık yükümlülükleri içermektedir.

Avrupa Birliği – Birleşik Krallık Ticaret ve İşbirliği Anlaşması

Avrupa Birliği ve Birleşik Krallık arasında imzalanan Ticaret ve İşbirliği Anlaşması'nın Tek Pazar'ın sağladığı kolaylıkları içermese de serbest ticaret anlaşmalarının ötesinde olduğu, daha çok dostluk ve işbirliğinin korunmasının teminatı olarak görülebileceği değerlendirilmektedir.

Anlaşmanın olumsuz olarak görülebilecek yönünün ise tarafların istediği zaman malların, kişilerin ve sermayenin serbest dolaşımına izin vermeyecek olmaları olarak değerlendirilmektedir.

AB-Birleşik Krallık Ticaret ve İşbirliği Anlaşması ekonomik, sosyal, çevresel konularda ve balıkçılık konusunda iddialı işbirliği içeren bir Serbest Ticaret Anlaşması içermektedir. Bunun yanı sıra vatandaşların güvenliği konusunda yakın bir ortaklık ve kapsayıcı bir yönetim çerçevesi de içermektedir. Dış politika, dış güvenlik ve savunma işbirliği; Birleşik Krallık bu konuları müzakere etmek istemediği için Anlaşma kapsamında yer almamaktadır. Bu nedenle Ocak 2021'den bu yana Birleşik Krallık ile Avrupa Birliği arasında dış politika zorluklarına yönelik ortak yanıtlar geliştirmek ve koordine etmek için yürürlükte olan bir çerçeve bulunmamaktadır (örneğin üçüncü ülke vatandaşlarına veya ekonomilerine yaptırım uygulanması gibi). Anlaşma mal ve hizmet ticaretinin yanı sıra yatırım, rekabet, devlet yardımları, vergi şeffaflığı, hava ve karayolu taşımacılığı, enerji ve sürdürülebilirlik, balıkçılık, veri koruma ve sosyal güvenlik koordinasyonu gibi AB'nin çıkarına olan çeşitli konuları kapsamaktadır. Ticaret ve İşbirliği Anlaşması,

ceza hukuku ve medeni hukuk konularında kolluk kuvvetleri ve adli işbirliği için yeni bir çerçeve oluşturmaktadır.

Birleşik Krallık – Doğu ve Güney Afrika Devletleri Ekonomik Ortaklık Anlaşması

Bölgesel Ticaret Anlaşmaları Komitesi ayrıca Doğu ve Güney Afrika Devletleri ile Birleşik Krallık arasındaki mallar için olan Ekonomik Ortaklık Anlaşmasını (Economic Partnership Agreement-EPA) da değerlendirmiştir. Anlaşma İngiltere, Mauritius, Seyşeller ve Zimbabwe için 1 Ocak 2021 yılında yürürlüğe girmiştir. Madagaskar ve Komorlar da anlaşmayı imzalamış olsalar bile henüz kendi iç mevzuatlarına göre yürürlüğe koymamışlardır.

Ekonomik Ortaklık Anlaşmaları temel olarak ticaret ve yatırımın artmasını teşvik etmeyi amaçlayan kalkınma odaklı ticaret anlaşmalarıdır. Gelişmekte olan ülkelerde sürdürülebilir büyümeye ve yoksulluğun azaltılmasında katkıda bulunmaktadır.

Birleşik Krallık, Doğu ve Güney Afrika eyaletlerinden ihraç edilen mallara anında vergisiz, kotasız erişim sağlamayı taahhüt etmektedir. Buna karşılık Doğu ve Güney Afrika devletleri malların kademeli olarak serbestleştirilmesini taahhüt etmektedir. Doğu ve Güney Afrika eyaletlerinde yurt içinde hassas olan bazı ürünler tarife serbestleşmesinin dışında tutulmuştur. Anlaşma mal ve hizmet ticareti ile birlikte devlet alımlar üzerine hükümler içermektedir.

Birleşik Krallık Doğu ve Güney Afrika Devletleri de dahil olmak üzere AB ile karşılıklı STA'ları olan ticaret ortaklarıyla dolaşım sertifikaları için EUR1 formatını kullanmaya devam etmektedir. Bu dolaşım sertifikaları daha önce kullanımda olanlarla aynı olsa da sertifikadaki menşe yeri artık Avrupa Topluluğu yerine Birleşik Krallık olarak işaretlenmiştir.

Birleşik Krallık – Japonya Kapsamlı Ekonomik Ortaklık Anlaşması

Birleşik Krallık ile Japonya arasında 1 Ocak 2021 tarihinde yürürlüğe giren Mallar ve Hizmetler Kapsamlı Ekonomik Ortaklık Anlaşması (Comprehensive Economic Partnership Agreement-CEPA) için iki üye yaptıkları ortak açıklamada anlaşmanın AB-Japonya Ekonomik Ortaklık Anlaşmasını temel aldığı ve düzenlemelerin sürekliliğinin Birleşik Krallık'ın AB'den çekilmesiyle devam edeceğini belirtmiştir. Hizmet ticaretine ilişkin hükümler yüksek vasıflı profesyonellerin/çalışanların geçici hareketlerine ilişkin taahhütler içermektedir. Birleşik Krallık ve Japonya, Birleşik Krallık'ın katılımı tamamlandıktan sonra Kapsamlı ve Aşamalı Trans-Pasifik Ortaklık Anlaşması kapsamında ayrıca işbirliği yapmayı ummaktadır.

Birleşik Krallık ve Japonya arasındaki Kapsamlı Ekonomik Ortaklık Anlaşması toplam 24 bölümden oluşmaktadır. Mevcut AB anlaşmasının ötesine geçildiği belirtilmektedir. Anlaşmanın Birleşik Krallık Avrupa Birliği'nin bir parçası olarak kalmaya devam etseydi imkansız olabilecek büyük kazanımlar içerdiği ifade edilmektedir. Bu anlaşmanın İngiltere ve Japonya arasındaki ticareti 15 milyar sterlinin üzerinde artılabileceği ve uzun vadede ekonomik büyümeyi hızlandırabileceği ifade edilmiştir. Ayrıca Kapsamlı ve Aşamalı Trans Pasifik Ortaklığı Anlaşması'na dahil olan 11 ülkeyle daha yakın ilişkiler kurmaya ve katılmaya yönelik önemli bir adım olarak değerlendirilmektedir.

Anlaşmanın imzalandığı dönemde Birleşik Krallık'a tarım, gıda ve içecekler, imalat, dijital ve veri, finansal hizmetler, yaratıcı endüstriler, moda, KOBİ'ler, hizmetler ve yatırım sektörlerinde fayda sağlayacağı belirtilmiştir. Ayrıca Küresel Britanya hedefine de katkıda bulunacağı değerlendirilmektedir. Anlaşmanın Birleşik Krallık genelinde süt ürünlerinden somon balığına kadar 900.000'den fazla kişiyi istihdam eden sektörlerdeki çiftçilere ve tarımsal gıda ihracatçılarına fayda sağlayacağı ifade edilmiştir. Anlaşma kapsamında ikonik Birleşik Krallık malları için yeni koruma önceki anlaşmaya göre coğrafi işaretlerin yediden yetmişin üzerine çıkarılmasıyla mümkün olacağı değerlendirilmiştir. Önceki anlaşmalarda yer alan belirli kısıtlamaları kaldıran yeni ve daha liberal Menşe kuralları üzerinde anlaşılmıştır. Anlaşma AB'nin ötesine geçmenin yanı sıra kilit alanlarda CPTPP'yi de geride bırakan dijital ve veri hükümleri

İçermektedir. Bu durum anlaşmayı son teknoloji bir anlaşma haline getirerek Birleşik Krallık'ın ticaret anlaşmaları yoluyla dijital ticarete küresel standartları nasıl şekillendireceğini göstermektedir. Anlaşmada yer alan kaynak kodunun korunması, veri yerelleştirmesinin yasaklanması, net tarafsızlık ilkelere desteklenmesi, açık devlet verileri ve sertifikasyonuna ilişkin hükümler her iki ülkede büyümeyi ve yeniliği teşvik etmek için tasarlanmış ortak bir dijital pazarda bir araya getirmeye hizmet etmektedir. Mali verilerin sınır ötesi temelde kullanılması, saklanması ve işlenmesine ilişkin ek güvenceler üzerinde anlaşmaya varılmıştır. Bu Japonya'da finansal hizmetler sağlayan Birleşik Krallık işletmelerinin Japonya'da finansal verileri depolamak zorunda olmadığı anlamına gelmektedir. Fikri mülkiyet haklarının çevrimiçi ihlallerini ele alan hükümlerde AB'den daha ileri gidilmiştir. Adalet erişimi, dijital ortamda uygulama ve kamuoyu bilinci, Japonya ve Birleşik Krallık toprakları dışında kayıtlı web sitelerine ilişkin önlemler ve belirli fikri mülkiyet hakları ihlali için cezai çözümlere ilişkin hükümler yer almaktadır. Hükümlerin ilgili sektörlerde korsanlığın ölçeğini azaltarak tüketicilerin korunmasına yardımcı olacağı değerlendirilmektedir. Japonya'ya ihracat yapma fırsatlarını yakalamaları için gerekli araç ve kaynakların sağlanmasını temin eden özel bir KOBİ bölümüyle Birleşik Krallık'taki 5,9 milyon küçük ve orta ölçekli işletmenin Japonya ile ticaret yapması için yeni fırsatlar yaratmaktadır. Birleşik Krallık ve Japonya'nın halihazırda yatırım konusunda güçlü bir ilişki bulunmaktadır. Anlaşma, İngiltere veya Japonya'nın diğerinin yatırımcılarına sayısal veya performans sınırlamaları getirmesini önleyen pazar erişimine ilişkin hükümler içermektedir. Anlaşma, Birleşik Krallık işletmelerine Asya-Pasifik bölgesine açılan bir kapı sağlayarak tedarik zincirinin dayanıklılığının ve çeşitliliğinin artmasına yardımcı olacaktır. Bunun İngiltere'yi serbest ticaret için küresel fikir birliğini güçlendirecek ve Birleşik Krallık'ı kadınların ekonomik olarak güçlendirilmesinden yolsuzlukla mücadeleye kadar küresel ticaret kurallarını yeniden şekillendirmek için daha güçlü bir konuma getireceği değerlendirilmektedir.

Anlaşmanın yapıldığı dönemde beklentiler bu şekildeyken The Guardian gazetesinde yer alan Kasım 2022 tarihli bir habere göre ise yürürlüğe giren yeni rakamlarla birlikte ihracatın düştüğünün görülmesi Brexit'ten sonra Birleşik Krallık tarafından imzalanan ilk büyük serbest ticaret anlaşmasının bir başarısızlık olarak değerlendirilmesine yol açmıştır. Uluslararası Ticaret Bakanlığı tarafından derlenen rakamlar Haziran 2022 itibarıyla Japonya'ya yapılan ihracatın 12,3 milyar sterlinden 11,9 milyar sterline düştüğünü göstermektedir. Mal ihracatı %4,9 düşüşle 6,1 milyar sterline, hizmet ihracatı ise %2 düşüşle 5,8 milyar sterline gerilemiştir. Düşüş, AB üyesi olmayan ülkelerle küresel ticaretin ortak pazardan ayrılmanın yol açacağı kayıpları telafi etmeye yardımcı olacağını iddia eden Brexit destekçileri için önemli bir gerileme olarak nitelenmektedir. Ticaretin tahmini artışının 15 milyar sterlin olabileceği iddia edilirken anlaşmanın 1 Ocak 2021 tarihinde yürürlüğe girmesinin ardından ülkeler arasındaki toplam ticaret yaklaşık %5 düşüş kaydetmiştir. Ancak son rakamlar iki ülke arasındaki toplam ticarete hafif bir toparlanma olduğunu göstermektedir.

Birleşik Krallık – Singapur Dijital Ekonomi Anlaşması

Bölgesel Ticaret Anlaşmaları Komitesinin değerlendirdiği anlaşmalar dışında Birleşik Krallık Singapur ile 25 Şubat 2022 tarihinde Dijital Ekonomi Anlaşması imzalamıştır. Birleşik Krallık-Singapur Dijital Ekonomi Anlaşması (Digital Economy Agreement-DEA) tüm ekonomi genelinde dijitalleştirilmiş hizmet ve mal ticaretini kapsayan, dünyanın en yenilikçi ticaret anlaşmasıdır. En gelişmiş dijital ticaret ülkelerinden ikisi olan Birleşik Krallık ve Singapur, modern dijital ekonomiyi kapsayan önceki ticaret anlaşmalarından daha derin ve daha geniş çığır açan bir uluslararası anlaşmaya varmıştır. Anlaşma, 14 Haziran 2022 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

Anlaşma açık ve kapsayıcı dijital pazarları, veri akışlarını, tüketici ve işletme teminatlarını, dijital ticaret sistemlerini, finansal hizmetleri, teknoloji ortaklıkları alanlarını kapsamaktadır. Temel anlaşmanın sonuçlandırılmasının ardından Birleşik Krallık ve Singapur arasında 5 adet ilgili işbirliği anlaşması imzalanmıştır. Bunlar Birleşik Krallık-Singapur Fintech Köprüsü, dijital gümrük, siber güvenlik, dijital kimlikler ile elektronik ticaret belgeleri ve elektronik faturalamadır.

Anlaşmanın mal ticareti yapan işletmelere geniş bir yelpazede avantajlar sağladığı değerlendirilmektedir. Maliyetlerin ve bürokrasinin azalacağı ifade edilmektedir. Sınır süreçleri kolaylaştırılarak zaman alıcı maliyetli evrak işlerinin giderek daha fazla e-imza ve e-sözleşmelerle değiştirileceği belirtilmektedir. Anlaşmanın günümüzün modern küresel ekonomisinin temeli olan güvenilir sınır ötesi veri akışlarını mümkün kılarak işletmelerin daha kolay, daha ucuz ve daha hızlı ticaret yapmasını sağlamaktadır. Daha verimli üretim ve tedarik zincirlerinden daha güvenilir altyapıya kadar her şeyi kolaylaştıracaktır.

Dijital Ekonomi anlaşması çevrimiçi tüketici haklarını garanti altına almak, çevrimiçi güvenliği artırmak, işletmeleri ve toplumu siber saldırılardan korumaya yardımcı olmak ve fikri mülkiyetin kötüye kullanılmasını önlemek için tasarlanmıştır. Ayrıca İngiltere ile Singapur arasında yapay zeka, fintech, hukuk teknolojisi ve veri yeniliği konularında işbirliği dahil olmak üzere yeni teknoloji ortaklıkları kurulmaktadır.

Birleşik Krallık – Ukrayna Dijital Ticaret Anlaşması

Birleşik Krallık 20 Mart 2023 tarihinde Ukrayna ile ülke ekonomisini destekleyecek, ticaret ve yatırım ilişkilerini büyük ölçüde geliştirecek önemli bir dijital ticaret anlaşması imzalamıştır. Ukrayna ile Rusya arasında savaş ekonomilerde ciddi aksamalara neden olmaktadır. Bu durum Ukrayna halkı ile işletmelerinin gelişmek için ihtiyaç duydukları mal ve hizmetlere ulaşmasını zorlaştırmaktadır. Ukrayna için türünün ilk örneği olduğu belirtilen ve tarihi olarak ifade edilen bu Dijital Ticaret Anlaşması'nın mevcut Birleşik Krallık-Ukrayna ticaret ilişkisini genişleteceği değerlendirilmektedir. Anlaşma, modern dijital ekonominin gelişimini destekleyen bir dizi yenilikçi taahhüdü güvence altına almaktadır. Bu ticaret anlaşmasında açık ve kapsayıcı dijital pazarlar, veri akışları, tüketici ve işletme teminatları, dijital ticaret sistemleri, finansal hizmetler ve teknoloji ortaklık alanları kapsamaktadır.

Söz konusu anlaşmanın büyüklükleri ne olursa olsun işletmeler için daha adil ve daha açık ticaret düzenlemelerinden yararlanma fırsatları yaratacağı belirtilmektedir. Ek olarak, Ukraynalı işletmelerin ve insanların ekonomilerini yeniden inşa etmek için duydukları mal ve hizmetlere daha iyi erişmelerine yardımcı olacağı değerlendirilmektedir. Ukrayna, dijital geleceğe yönelik vizyonunun bir parçası olarak görmektedir. Anlaşma bu vizyonun gerçeğe dönüşmesine olanak tanıyabilir.

Faydalanılan Kaynaklar

WTO, Members consider five trade agreements, discuss how to improve functioning of Committee [2](#)

Gov.uk, UK-Japan Comprehensive Economic Partnership Agreement [2](#)

Gov.uk, Trade with Eastern and Southern African (ESA) States [2](#)

Gov.uk, UK-Singapore Digital Economy Agreement: final agreement explainer [2](#)

Gov.uk, UK signs historic trade deal with Ukraine as part of enhanced support [2](#)

Avrupa Komisyonu, The EU-UK Trade and Cooperation Agreement [2](#)

Koltuk, D. Ve Kaval, F. (2022). Birleşik Krallık-Avrupa Birliği Ticaret ve İşbirliği Anlaşması ve Türkiye'nin Gümrük Modernizasyonu. Gazi Akademik Bakış Dergisi (GABD), 31, 16, 361-375.

The Guardian, Brexit blow: exports to Japan slump after 'landmark' free trade [2](#)

Emisyon Ticaret Sistemleri

İhracatçıları etkilemesi beklenen Avrupa Birliği Sınırdaki Karbon Düzenleme Mekanizması (SKDM) tartışmalarıyla birlikte Avrupa Birliği Emisyon Ticaret Sistemi (AB ETS) de gündeme gelmişti. Zira SKDM yürürlüğe girdiğinde sertifika ücretlerinin, AB ETS tahsisatı kapanış fiyatlarının haftalık ortalamasına göre belirlenmesi öngörülmektedir. Bu bağlamda AB ile uyumlu ulusal ETS'nin kurulmasının, karbon ücretinin AB'de tahsil edilecek bedelden mahsuplaştırılmasının, elde edilen gelirin de ülke içinde sanayinin dönüşümü ile azaltım ve uyum çabaları için kullanılmasının ehemmiyeti dile getirilen konular arasında olmuştur. Bültenimizin bu kısmında yeşil dönüşüme yönelik düzenlemelerin önem kazandığı günümüzde küresel ticarete rekabetçiliği etkileyebileceği için ihracatçıların da durum değerlendirmesi yaparken dikkate alınmasında fayda bulunan küresel ETS pazarı ve dünya genelinde belli başlı ETS girişimleri International Carbon Action Partnership'in 2023 raporu baz alınarak incelenmiştir.¹⁸

Bilindiği üzere Emisyon Ticaret Sistemi (ETS) iklim stratejileri kapsamında kullanılan piyasa araçlarından biridir. Belli kurallara göre karbon alım satımı yapılan bir pazardır. ETS iklim krizine neden olan karbondioksit ve diğer sera gazları salımının azaltılması gayesi doğrultusunda geliştirilmiş olup şirketleri düşük emisyonlu üretim modellerine geçmeye teşvik etmeyi amaçlamaktadır. ETS mekanizmaları farklı şekilde tasarlanabilir. Sera gazı emisyonu için üst sınır belirlenip belli kriterlere göre ücretsiz ya da açık artırma yoluyla karbon tahsisatı yapılabileceği (cap-and-trade system) gibi emisyonlara üst sınır getirilmeden üreticilerin normale göre emisyonlarını azaltmasıyla kredi kazanabileceği ve düzenlemelere uyum için emisyon kredisine ihtiyacı olanlara satabileceği bir sistem (baseline-and-credit system) de kullanılabilir.¹⁹

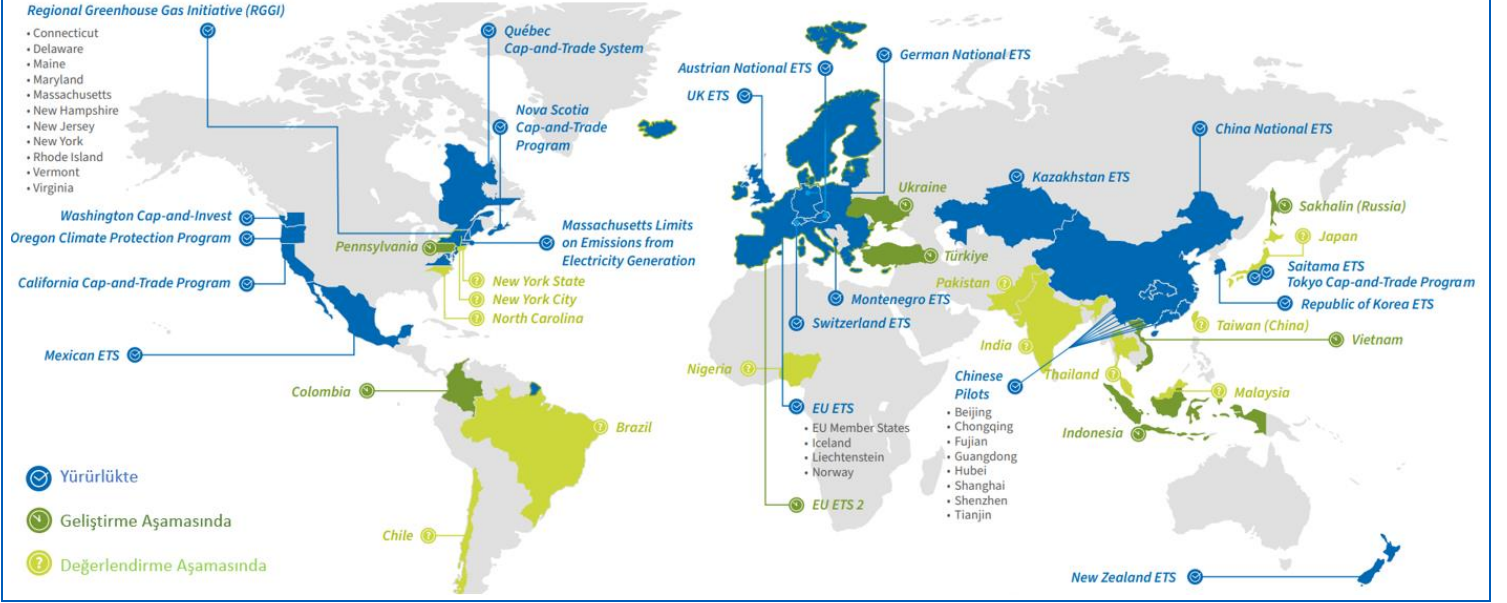
Günümüzde ETS mekanizmasını kuran, buna yönelik pilot çalışmalar yapan ve ETS kurulmasını değerlendiren ülke sayısı gitgide artmaktadır. Bu kapsamda 2023 Ocak ayı itibarıyla dünya genelindeki ETS'lere bakıldığında 28'nin 20 yürürlükte; 12'sinin değerlendirme aşamasında; 8'inin ise geliştirme safhasında olduğu görülmektedir.

¹⁸ https://icapcarbonaction.com/system/files/document/ICAP%20Emissions%20Trading%20Worldwide%202023%20Status%20Report_0.pdf

¹⁹ <https://www.oecd.org/env/tools-evaluation/emissiontradingsystems.htm>

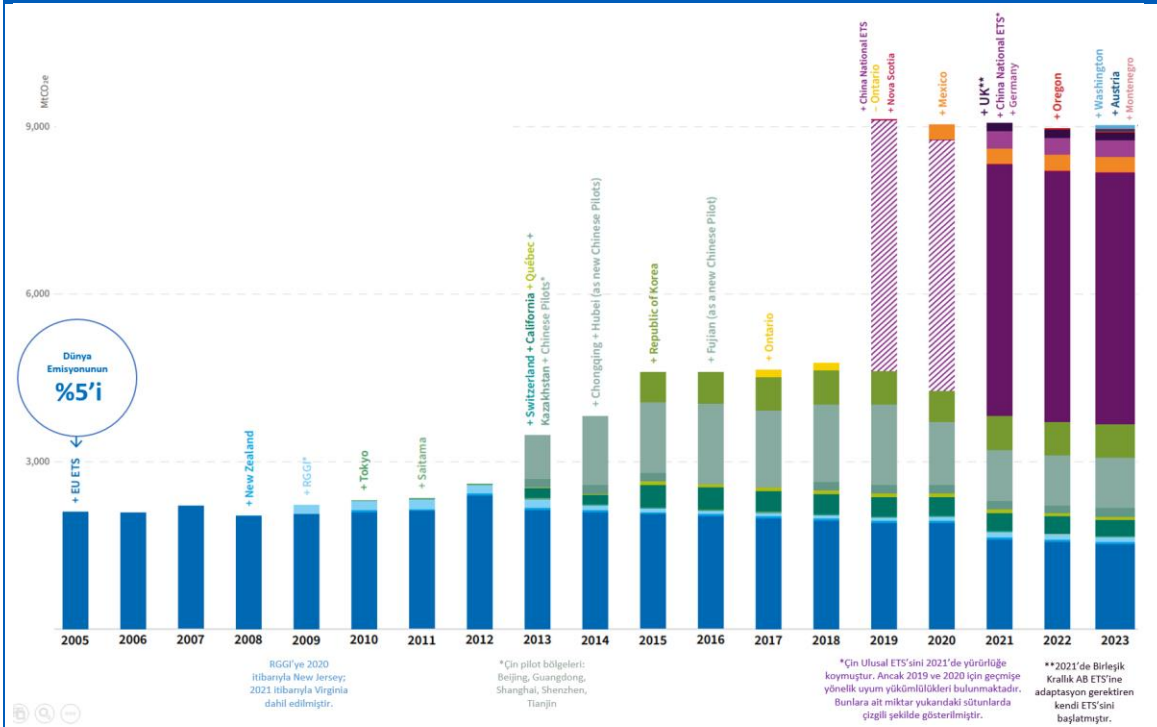
²⁰ 28 ETS 28 ülke anlamına gelmemektedir. Bir ülkede farklı eyaletlerde farklı ETS'ler uygulanabilmekte olup bunların her biri "jurisdiction" olarak geçmektedir.

Dünya Geneli ETS'lerin Durumu



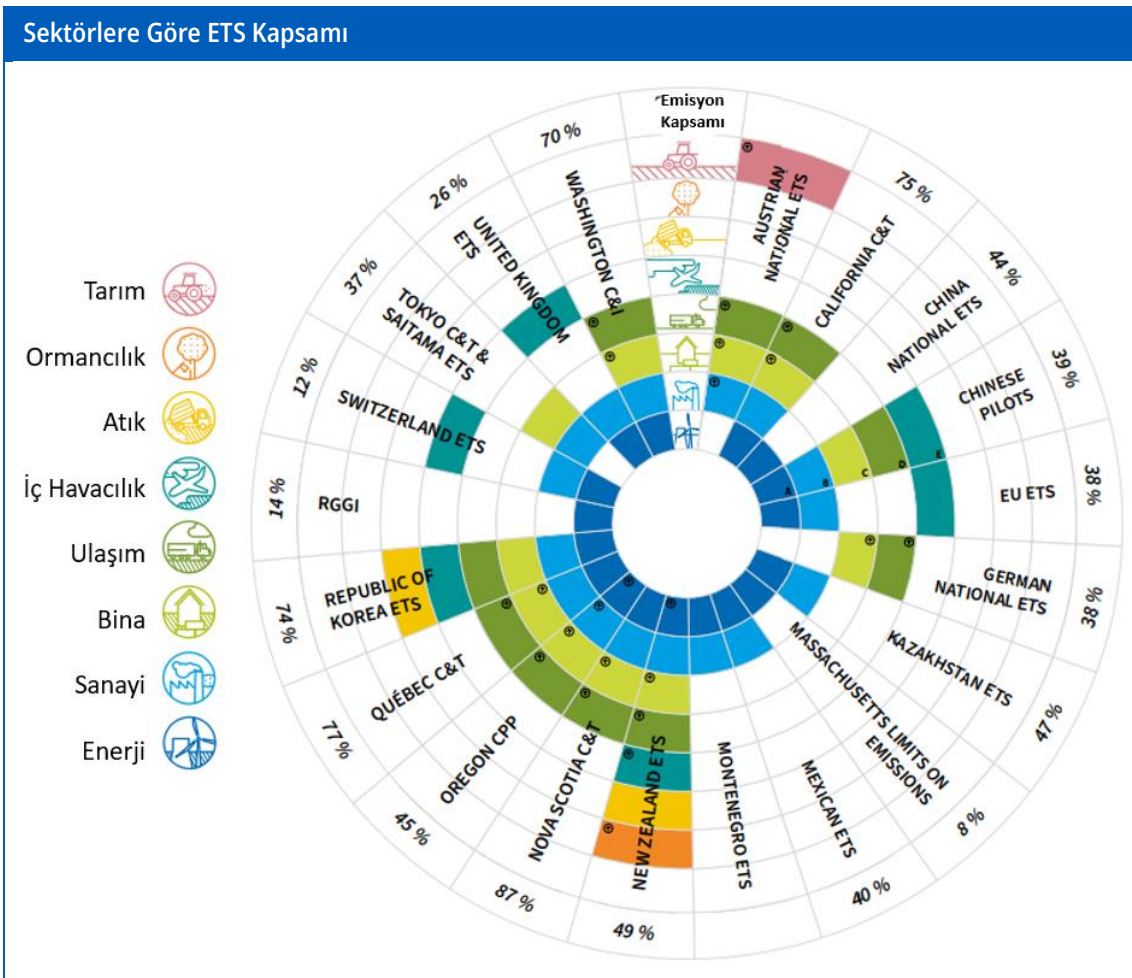
ETS kapsamında alınıp satılan karbon emisyon hacmi de gitgide artmaktadır. 2005'te AB ETS'si kurulduğunda küresel sera gazı emisyonlarının %5'inin ticareti yapılırken 2023 yılında bu miktar üç katından fazlaya, %17'ye çıkmıştır. Aşağıdaki grafik dünya genelinde 2005 yılından itibaren ETS'ler yoluyla alım satımı yapılan emisyonları karbondioksit eşdeğer ton cinsinden göstermektedir. İlgili yıla ait sütunun üzerinde yürürlüğe giren, yürürlükten kalkan ETS'ler belirtilmiştir. Hem yeni ETS'lerin hem de yeni sektörlerin pazarlara eklenmesi kapsanan emisyonların artmasında etkili olmuştur. 2023 yılında Avusturya, Karadağ ve Vaşington'da yeni sistemler başlatılmıştır.²¹

Emisyon Ticaret Sistemleri ve Toplam ETS Hacmi (ton karbondioksit eşdeğeri, 2005-2023)



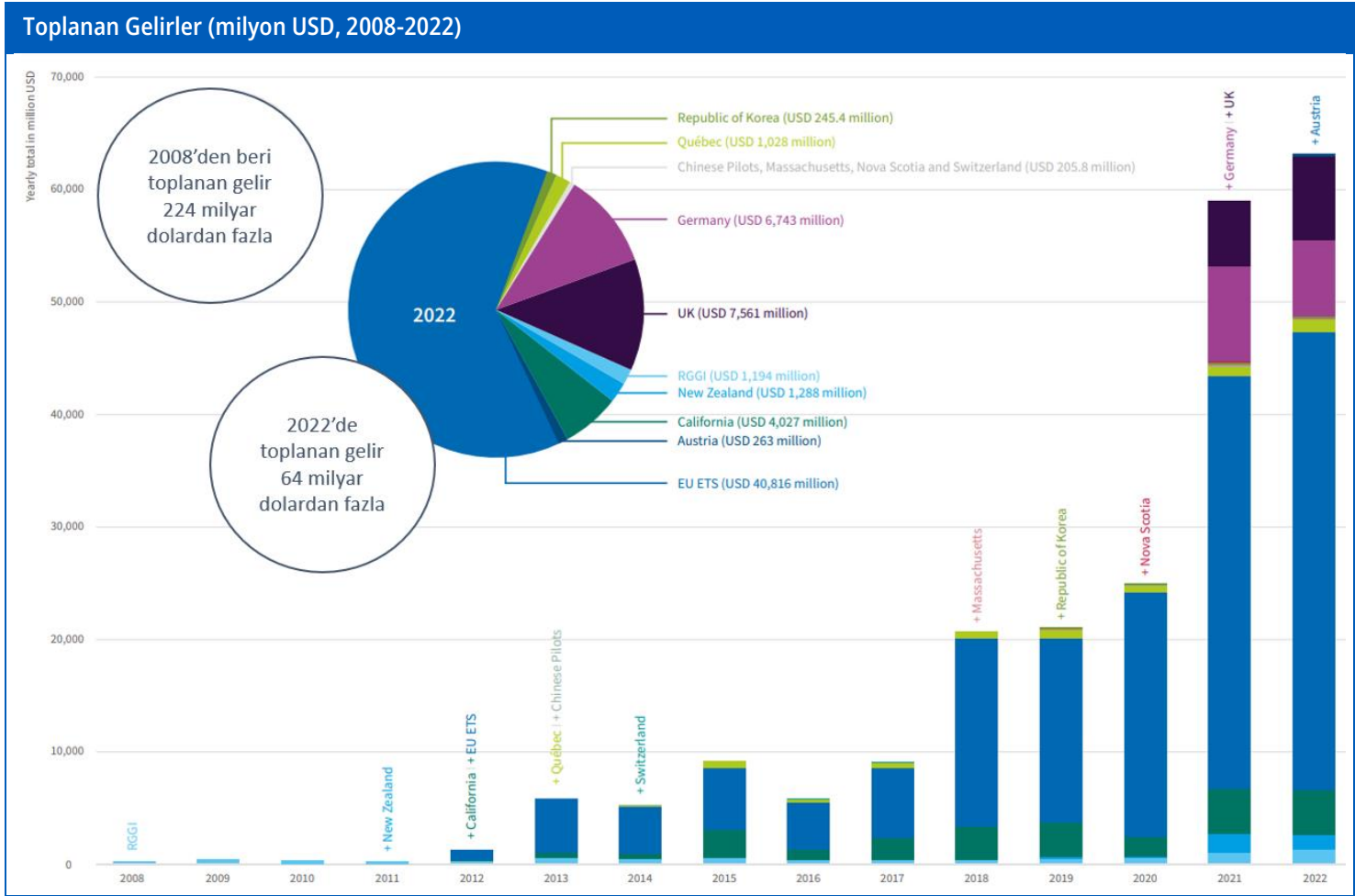
²¹ https://icapcarbonaction.com/system/files/document/ICAP%20Emissions%20Trading%20Worldwide%202023%20Status%20Report_0.pdf Sayfada yer alan görsellerin kaynağıdır.

2023 itibariyle yürürlükte olan ETS'lerin sektörlere göre dağılımı aşağıdaki şekilde gösterilmiştir. En az bir ETS'nin kapsadığı sektörler grafiğe dahil edilmiştir. İlgili sektörün en azından bazı birimlerine uyum yükümlülüklerinin getirilmiş olması ilgili sektörün kapsandığı şeklinde kabul edilip görselleştirilmiştir. Ancak belirli eşikleri aşmış olması gerektiği için genellikle sektördeki tüm tesisler düzenlemeye tabi değildir. Bunun yanı sıra ilgili sektördeki tüm gaz ve süreçler de düzenlemeye dahil edilmemiş olabilir. Şekilde yukarı yönlü ok işareti bulunan kısımlar ise sektörün imalatına yöneliktir. Tüm bunları dikkate alıp genel bir bakış sunuyor olması açısından şekil değerlendirilebilir. Yürürlükte olan ETS'lere en fazla dahil edilen sektörün, şekilde de koyu mavi ile gösterilen, enerji sektörü olduğu görülmektedir. Onu şekilde açık mavi ile gösterilen sanayi sektörü takip etmektedir. Ardından binalar, ulaşım, iç havacılık endüstrisi, atık sektörü, ormancılık ve tarım gelmektedir. Söz konusu sekiz sektör arasında en fazla sektörü kapsayan ETS Yeni Zelanda'nın ETS'si olmuştur. Tarım dışındaki belirtilen diğer 7 sektörü kapsamaktadır. Sektörel kapsam açısından Yeni Zelanda ETS'sini Kore takip etmiştir. Yürürlükteki ETS'ler içinde tarım sektörü emisyonlarını yalnızca Avusturya; ormancılık sektöründeki emisyonları da yalnızca Yeni Zelanda'nın ETS'si içermiştir.



ETS'lerin kapsadığı karbon artarken ETS'ler yoluyla elde edilen gelir de yükselmiştir. 2022'ye gelindiğinde 63 milyar doların üzerinde ETS'lerden gelir elde edilmiştir. En büyük pay ise yaklaşık 40,8 milyar dolar ile AB ETS'sine aittir. Onu 7,6 milyar dolar ile Birleşik Krallık; 6,7 milyar dolar ile Almanya; 4 milyar dolar ile Kaliforniya ve 1,3 milyar dolar ile Yeni Zelanda takip etmiştir. Aşağıdaki sütun grafik 2008-2022 yılları arasında ETS'lerin yıllık milyon dolar bazında gelirini göstermektedir. Özellikle 2021 ve 2022 yılları arasındaki dramatik artış dikkat çekmektedir. Toplam gelirin yarısından fazlası son yıllarda toplanmıştır.

Karbon tahsisat bedellerinin ciddi oranda artması bunda etkili olmuştur. Pasta grafik ise 2022 yılında gelirlerini oluşturan büyük ETS'leri daha net şekilde ortaya koymaktadır.



Yukarıda da belirtildiği üzere son yıllarda ETS gelirlerinin artmasında karbon tahsisatları fiyatlarının artışının tesiri olmuştur. Öte yandan ETS karbon fiyatları arasındaki fark da büyümüştür. Aşağıdaki grafik başlıca ETS'ler kapsamında karbon fiyat farkının zamanla daha da açıldığını göstermektedir.²²

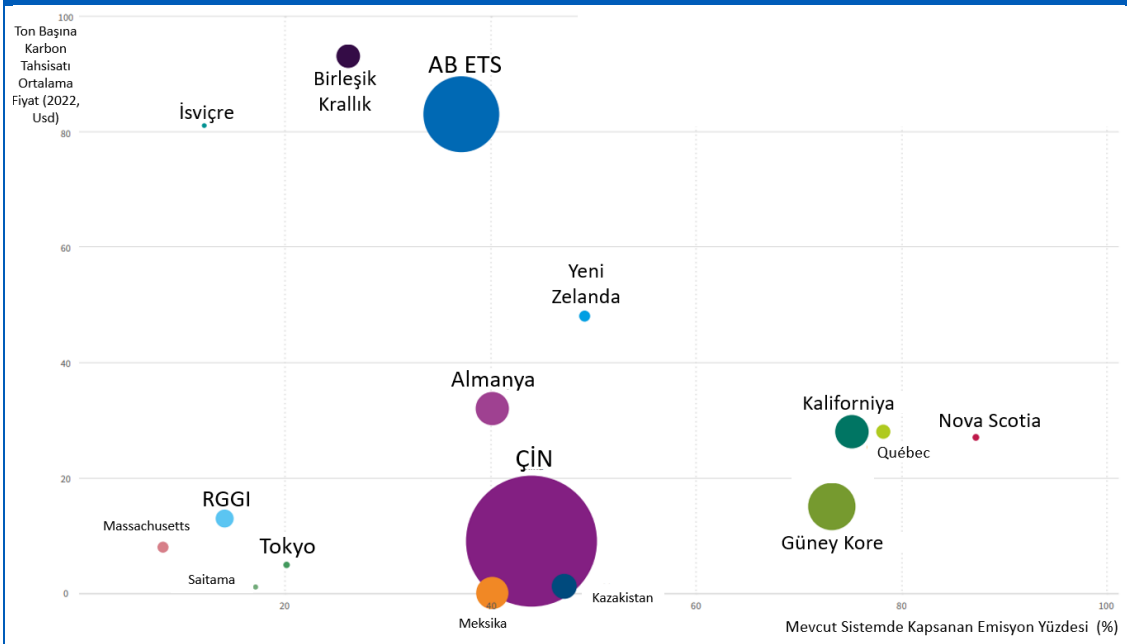
²² <https://icapcarbonaction.com/en/ets-prices>

Seçili ETS'lerde Ton Başına Karbon Fiyatı (USD)



Karbon ortalama fiyatı, emisyon kapsamı ve pazar büyüklüğünü tek grafikte karşılaştırmalı olarak görmek faydalı olacaktır. Aşağıdaki grafikte dairelerin büyüklüğü ton bazında kapsanan karbondioksit işaret etmektedir. En büyük daireyi Çin'in oluşturması AB'nin onun arkasından gelmesi karbon pazarının büyüklüğünü göstermektedir. Ancak farklı ETS'lerde karbonun dolar bazındaki fiyatı farklı olduğu için ilgili pazarın mali hacmi hakkında yanılgıya kapılmamak gerekir. Grafiğin dikey eksen 2022 yılı ton başına karbon tahsisatının dolar bazında ortalama fiyatını göstermektedir. AB, Birleşik Krallık ve İsviçre'de karbon fiyatlarının yüksek olduğu; Çin, Japonya ve Kore'de görece daha düşük olduğu dikkat çekmektedir. Grafiğin yatay eksen ise ilgili sistemlerin emisyonları ne kadarını kapsadığını yüzde olarak ifade etmektedir. Sağ yatay eksenide gidildikçe kapsanan emisyon yüzde olarak artmaktadır. Dolayısıyla AB ve Çin'in hala ETS pazarını büyütme potansiyeli olduğu çıkarılabilir.

Kapsanan Emisyon (%), Ortalama Karbon Fiyatı (2022, Usd) ve Karbon Pazar Büyüklüğüne Göre ETS Karşılaştırması



2022 yılı dolar bazında Trademap rakamlarına göre AB27'ye en fazla SKDM kapsamındaki ürün ihracatı yapan ülke Çin'dir. Bu bağlamda Çin'in ETS sistemi gelişimi ve kapsamının ele alınması faydalı olacaktır. Çin Devlet Başkanı Xi Jinping 2015'te ulusal ETS'lerini başlatacaklarını duyurmuştur. 19 Aralık 2017'de ise Çin resmi olarak ulusal ETS'sini geliştirmeye başlamıştır. Esasında Çin'in ETS tasarımı yaklaşık on yıllık karbon piyasası deneyimi üzerine inşa edilmiştir. Çin 2005'ten beri Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşme (BMİDÇS) kapsamındaki karbon piyasası Temiz Kalkınma Mekanizması'nın (Clean Development Mechanism-CDM) parçasıydı. Bu vesileyle kazandığı bilgi ve deneyim ardından 2011'de yedi bölge için ETS pilot planı duyurusunu yapmış, ilk pilot uygulamasını ise 2013'de başlatmıştı.²³

Kapsadığı emisyon hacmi açısından dünyanın en büyük ETS'si olan Çin'in ETS'si 2021 yılında işlemeye başlamıştır. Sekiz bölgede²⁴ pilot karbon piyasasına dayanan ETS, ilk aşamada yıllık 26.000 ton karbondioksit salımı olan enerji sektöründeki şirketlere zorunlu kılınmıştır. 2021 Mart'ta Ekoloji ve Çevre Bakanlığı karbon ayak izi izleme, raporlama, doğrulamaya ilişkin politika dokümanlarını yayımlanmıştır. 1 Ocak 2021'de başlayan uyum dönemi ise 2.162 tesisi kapsamıştır. Çin ulusal ETS piyasasının yaklaşık olarak 4 milyar tondan fazla karbondioksit salımını kapsadığı tahmin edilmektedir. Bu da ülkedeki karbon emisyonlarının %40'ından fazlasına tekabül etmektedir.²⁵ 2022 yılında yapılan Refinitiv'in karbon anket sonuçlarına göre Çin ETS'sine eklenmesi beklenen ilk sektör demir ve çelik sektörüdür.²⁶

Ticaret hacminden ötürü her ne kadar SKDM'nin doğrudan etkisinin diğer ülkelere nazaran ABD üzerinde kısıtlı olacağı öngörülse²⁷ de rekabetçiliği etkileyebilecek unsur olması hasebiyle ABD'nin ETS durumuna da göz atılabilir. ABD içinde Bölgesel Sera Gazı Gaz Girişimi (Regional Greenhouse Gas Initiative-RGGI) ABD içinde, piyasa bazlı karbon üst sınırı belirleyip yatırım yapma üzerine kurulu (cap-and-invest) ilk girişimdir. 12 eyaletin²⁸ dahil olduğu RGGI ile katılımcı eyaletler enerji santrallerinin karbon emisyonlarını azaltmak için bir araya gelmiştir. Bunlar 25 megawatt ya da daha fazla kapasiteli fosil yakıt kullanan enerji santrallerini kapsamaktadır.²⁹ RGGI dışında Kaliforniya'daki ETS 2012'de operasyona başlamıştır. 2021'deki toplam geliri 3,99 milyar dolardır.³⁰ ABD içinde Oregon İklim Koruma Programı (Oregon Climate Protection Program) 2022'de; Vaşington Emisyon Sınırlama ve Yatırımı Programı (Washington Cap-and-Invest Program) ise 2023 Ocak ayında faaliyete başlamıştır. New York ve Kuzey Karolina'da ise ETS'ler henüz değerlendirme aşamasındadır.³¹

AB'nin SKDM kapsamına giren ürünlerden, özellikle de çelikten en fazla ithalat gerçekleştirdiği ülkelerden biri olan Güney Kore'nin de ETS sistemi 2015'te başlamıştır. Asya'da ulusal çapta ilk emisyon üst sınırı ve ticaret (cap-and-trade) programıdır. Güney Kore'nin sera gazı emisyonlarının yaklaşık olarak %74'ünü kapsamaktadır. Kore ETS'sinin üçüncü aşaması 2021'de başlamıştır. Güney Kore ETS'sindeki karbon fiyatları da AB ETS'sine kıyasla bir hayli düşüktür.³² Güney Kore SKDM'nin onaylanması sürecinde endişelerini ve taleplerini ifade etmiştir. AB SKDM'sine ilişkin öneriyi Komisyon'un onaylamasından evvel, 6 Temmuz 2021'de Güney Kore Ticaret, Endüstri ve Enerji Bakanlığı Uluslararası Ticaret ve

²³https://iea.blob.core.windows.net/assets/d21bfabc-ac8a-4c41-bba7-e792cf29945c/China_Emissions_Trading_Scheme.pdf s.64

²⁴ Shenzhen, Shanghai, Beijing, Guangdong, Tianjin, Hubei, Chongqing, Fujian

²⁵ https://icapcarbonaction.com/system/files/ets_pdfs/icap-etsmap-factsheet-55.pdf

²⁶ <https://www.refinitiv.com/perspectives/market-insights/one-year-in-chinas-national-emission-trading-system/>

²⁷ https://csis-website-prod.s3.amazonaws.com/s3fs-public/2023-02/230217_Analyzing_EU_CBAM.pdf?VersionId=IFMwWnLo1VQ8xbBUx7lwn6RVNj8.Ck_t

²⁸Connecticut, Delaware, Maine, Maryland, Massachusetts, New Hampshire, New Jersey, New York, Pennsylvania, Rhode Island, Vermont, and Virginia.

²⁹ <https://www.rggi.org/program-overview-and-design/elements>

³⁰ <https://icapcarbonaction.com/en/ets/usa-california-cap-and-trade-program>

³¹ <https://icapcarbonaction.com/en/ets>

³² <https://icapcarbonaction.com/en/ets>

Hukuk İşleri Dairesi'nin (South Korea's Office of International Trade and Legal Affairs of the Ministry of Trade, Industry, and Energy) başkanı SKDM'nin uluslararası ticareti sektöre uğratmayan şekilde DTÖ kurallarıyla uyumlu olması gerektiği konusunu dile getirmişti. 15 Temmuz 2021'de de Güney Kore hükümeti önemli çelik üreticileriyle görüşmeler gerçekleştirip SKDM'den etkilenen sektörleri desteklemeyeceğini belirtmişti. Kore Endüstriler Federasyonu (The Federation of Korean Industries-FKI) Güney Kore hükümetinin AB'yi SKDM'den Güney Kore'yi muaf tutmaya ikna etmesi için çağrıda bulunmuştu. Hyundai de SKDM'den Koreli ürünlerin tamamen muaf tutulması için çağrıda bulunmuştu.³³

Kanada'nın Québec eyaletinde emisyon üst sınırı ve ticareti (cap and trade) 2013 yılında başlatılmıştır. Bölgedeki emisyonların %80'ine yakınına kapsayan ETS'nin sektörel kapsamı da geniştir. Serbest karbon tahsisatı için 2024'ten itibaren uygulanacak yeni bir yöntem üzerinde mutabık kalınmıştır. Bu yeni yöntemle serbest tahsisatların 2024-2030 yılları arasında azalacağı beklenmektedir. Kanada'nın Nova Scotia eyaletindeki ETS'ye dair düzenleme nihai haline Aralık 2018'de gelmiştir. Nova Scotia'daki karbon üst sınırı belirleyip ticaretini yapma (cap-and-trade) sistemi 2019'da faaliyete başlamış olup bölgedeki emisyonların %87'sini kapsamaktadır.³⁴ Bunun yanı sıra Kanada kendi sınırda karbon düzenlemesi üzerine çalışmalar yapmaktadır. Söz konusu çalışmaların ilkinin 5 Ağustos 2021 tarihinde başlatılmış olup 1 Şubat 2022'de neticelendirilmiştir. Bu çerçevede farklı eyaletlerden, endüstri birlikleri ve çevre örgütleriyle müzakereler gerçekleştirmiştir. Kanada 2020 Sonbahar Ekonomik Bildirisi'nde de 2021 bütçesinde de hükümetin benzer fikirli ülkelerle sınırda karbon düzenlemesi (border carbon adjustment-BCA) konusunda çalışacağına işaret etmiştir. Öte yandan 2021'de olduğu gibi Kanada'nın 2022 federal bütçesinde de sınırda karbon düzenlemesi (BCA) yer almamıştır.³⁵

Japonya'nın ilk zorunlu ETS'si olan Tokyo karbon üst sınırı belirleyip ticaretini yapma programı (Cap-and-Trade) 2010 yılı Nisan ayında başlatılmıştır. Tokyo'daki emisyonların yaklaşık %20'sini kapsayan Tokyo ETS'si Saitama ETS'si ile ilişkili olup bu iki ETS arasında karşılıklı olarak kredi alışverişi yapılabilir. Sanayi ve ticari binalardan 600 birimi içeren Saitama ETS'si 2011 Nisan ayında başlatılmıştır.³⁶ Japonya'da 2023 Şubat ayında kabinede onaylanan Yeşil Dönüşüm (Green Transformation-GX) Planı on yıllık dekarbonizasyon yol haritasını ve ulusal ETS'ye dair genel hatları çizmektedir. Planda muhtelif karbon fiyatlama araçlarına atıfta bulunulmuştur.³⁷ Bu noktaya gelene kadar Japonya'nın ETS'ye yönelik geçmişte yaptığı muhtelif çalışmalar arasında 2005'te başlatılan Gönüllü Emisyon Ticaret Planı (Voluntary Emissions Trading Scheme-JVETS) da bulunmaktadır. Ancak plan yürürlükte olduğu süre içinde Japonya'nın emisyonlarını 1990 seviyelerine göre yalnızca %0,03 oranında azaltabilmiştir.³⁸ JVETS ardından 2012 yılının Ekim ayında Japonya İklim Değişikliğinin Etkilerini Azaltma Vergisi (the Tax for Climate Change Mitigation) kapsamında karbon vergisi getirmiştir.³⁹

Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı Murat Kurum, Ulusal Emisyon Ticaret Sistemi'ne yönelik çalışmaların son aşamasına geldiğini ve pilot uygulamanın 2024 yılında başlayacağını duyurmuştur. Kurum ETS ile "fazla emisyon üretenlerin cezalandırıldığı az emisyon üretenlerin ödüllendirildiği" bir sistemin hayata geçirileceğini ifade etmiştir. Karbon fiyatlama mekanizmasından elde edilecek gelir ile sanayicilerin temiz üretim ve yatırım süreçlerine destek olacağını belirtmiştir.⁴⁰

³³ <https://www.piie.com/sites/default/files/2022-10/pb22-14.pdf>

³⁴ <https://icapcarbonaction.com/en/ets>

³⁵ <https://www.piie.com/sites/default/files/2022-10/pb22-14.pdf>

³⁶ https://icapcarbonaction.com/system/files/document/ICAP%20Emissions%20Trading%20Worldwide%202023%20Status%20Report_0.pdf

³⁷ <https://icapcarbonaction.com/en/news/japans-cabinet-approves-policy-roadmap-including-plans-national-ets>

³⁸ <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S266604902100058X>

³⁹ <https://www.piie.com/sites/default/files/2022-10/pb22-14.pdf>

⁴⁰ <https://csb.gov.tr/bakan-murat-kurum-sanayide-yesil-donusum-seminerine-katildi-bakanlik-faaliyetleri-37326>

Net Sıfır Emisyon Sektörlerindeki Gelişmeler

İklim değişikliği ile mücadele kapsamında en büyük önceliklerden biri, insan kaynaklı faaliyetler nedeniyle atmosfere salınan ve sera etkisine neden olan gazların miktarının yeryüzü tarafından doğal olarak emilen sera gazı miktarıyla eşitlenmesidir. "Net sıfır emisyon" olarak da ifade edilen bu hedefe ulaşılması için güneş panelleri, rüzgar türbinleri, bataryalar gibi çeşitli sektörlerde önemli ölçüde yatırım yapılmaktadır. Bu alanda önde gelen sektörlerdeki güncel gelişmeler yakından takip edilmektedir⁴¹.

Fotovoltaik Güneş Enerjisi

Bu sektörde yaklaşık 6.800 firma faaliyet göstermektedir. Sektörde pazar doygunluğu oldukça yüksektir. Toplam patent sayısı ise 43.000'e ulaşmıştır. Özellikle patent sayılarının 2010 yılında zirve noktasına ulaştığı görülmektedir. Japonya patent sayılarında lider konumdadır. Güney Kore ise ikinci sırada yer almaktadır. Çin son yıllarda bu alanda önemli bir atılım gerçekleştirmiştir. 2010 yılında patent sayısı açısından dünyada 5. sırada yer alan Çin 2019 yılı itibarıyla 3. sıraya yükselmiştir. 4. sırada ABD ve 5. sırada AB yer almaktadır.



⁴¹ Avrupa Komisyonu, Investment needs assessment and funding availabilities to strengthen EU's Net-Zero technology [↗](#)

Rüzgar Enerjisi

Yaklaşık 4.500 firmanın faaliyet gösterdiği bu sektörde pazar doygunluğu yüksektir. Toplam patent sayısı ise 11.500'dür. Patent sayıları 2010-2020 yılları arasında büyük ölçüde yatay bir çizgi izlemiştir. Patent sayıları açısından değerlendirildiğinde bu sektörde 2017-2018 yıllarından itibaren Çin açık ara lider konuma erişmiştir. Çinli firmaların patent sayısı 2010 yılından itibaren büyük bir artış göstererek yaklaşık 3 kat artmıştır. İlgili dönemde önde gelen ülkelerin patent sayılarında ise azalış yaşanmıştır. Patent sayısı sıralamasında Çin'i AB, ABD, Japonya ve Güney Kore takip etmektedir.



Isı Pompası

Sektörde yaklaşık 7.300 firma faaliyet göstermektedir. Toplam patent sayısı ise yaklaşık 1.000'dir. Pazar doygunluğu düşüktür. Patent sayıları 2010-2020 yılları arasında yatay bir seyir izlemiştir. Patent başvuruları açısından bu sektörde AB lider konumdadır. AB'yi Japonya, Çin, Güney Kore ve ABD izlemektedir.



Bataryalar

Sektörde faaliyet gösteren yaklaşık 7.900 firma bulunmaktadır. Toplam patent sayısı ise 133.000'e ulaşmıştır. Bu açıdan değerlendirildiğinde pazar doygunluğunun oldukça yüksek olduğu görülmektedir. Bu sektörde de patent sayıları 2010-2020 yılları arasında nispeten yatay bir seyir izlemiştir. Patent sayıları açısından sektörde lider konumda Japonya bulunmaktadır. Japonya'yı sırasıyla Güney Kore, Çin, AB ve ABD izlemektedir.



Elektroliz Teknolojisi

Elektroliz yöntemi ile hidrojen elde edilmesi sürecini içeren sektörde yaklaşık 1.000 firma faaliyet göstermektedir. Toplam patent sayısı 4.000 civarındadır. Sektörde pazar doygunluğu orta seviyededir. 2010 yılından itibaren patent sayıları istikrarlı biçimde artmaktadır. Ancak pazar henüz tam olarak olgunlaşmamıştır. Bu alanda Japonya patent sayılarında açık ara liderdir. Japonya'yı AB, ABD, Çin ve Güney Kore takip etmektedir.



İleri Seviye Biyoyakıtlar

Sektörde faaliyet gösteren firma sayısı 3.300 kadardır. Pazar doygunluğu yüksektir. Toplam patent sayısı ise 7.000 civarındadır. Bu sektörde en fazla patent ABD'li firmalarda bulunmaktadır. ABD'yi AB, Japonya, Çin ve Güney Kore takip etmektedir. Patent sayılarının 2010 yılından itibaren zirve noktasına ulaştığı daha sonraki dönemde ise kademeli olarak düşüşe geçtiği belirtilmektedir.



Karbon Yakalama

Sektörde yaklaşık 900 firma faaliyet göstermekte olup pazar doygunluğu düşüktür. Toplam patent sayısı ise yaklaşık 300'dür. Patent başvuruları 2010-2020 yılları arasında yatay bir çizgi izlemiştir. Bu sektörde patent başvurularında açık ara öne çıkan bir ülke bulunmamaktadır. ABD az bir farkla Japonya'nın önünde ilk sırada yer almaktadır. AB ve Çin bu iki ülkeyi takip etmektedir.

